

HEGOA
TXOSTENA
20 20

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

INSTITUTO DEL ESTUDIO SOBRE DESARROLLO Y COOPERACIÓN INTERNACIONAL
NAIZIARTEKO LANBIDEZEA ETA GARAIPENARI BURUKO IKASKETA INSTITUTUA

www.hegoa.ehu.eus
hegoa@ehu.eus

UPV/EHU
Zubiria Etxea
Agirre Lehendakariaren etorbidea, 81
48015 **Bilbo**
Tel.: 94 601 70 91

UPV/EHU
Carlos Santamaria Zentroa
Elhuyar Plaza 2
20018 Donostia-San Sebastián
Tel.: 943 01 74 64

UPV/EHU
Arabako Campuseko Liburutegia
Nieves Cano kalea 33
01006 Vitoria-Gasteiz
Tel.: 945 01 42 87

Aurkibidea

1. Aurkezpena	4
2. Prestakuntza jarduerak	6
2.1. Hegoa Institutuak eskainitako graduondokoak	6
2.2. Hegoak antolatutako biltzarrak, jardunaldiak eta mintegiak	7
2.3. Hegoa Institutuko irakasleen parte-hartzea graduondoko beste unibertsitate irakaskuntza batzuetan	10
2.4. Hegoako irakasleek emandako hitzaldiak eta tailerrak	11
2.5. Hegoako taldearen eta IIParen lankidetzak beste egitasmo batzuetan	12
3. Ikerketa jarduerak	14
3.1. Ikerketa taldeak	14
3.2. Beste ikerketa jarduera batzuk	24
3.3. Doktorego tesiak	24
3.4. Nazioarteko batzorde eta ordezkaritzetako partaidetza	24
3.5. Hitzaldiak eta komunikazioak	25
4. Argitalpenak	27
4.1. Liburuak	27
4.2. Hegoa Lan Koadernoak	28
4.3. Hegoak Zabalduz	28
4.4. Hariak. Recreando la educación emancipadora	28
4.5. Artikuluak, ikerketak eta liburuetao kapituluak	29
5. Irakaskuntzarako eta ikerketarako baliabideak	31
5.1. Dokumentazio Zentroaren zerbitzu digitalen 2020ko datuak	31
5.2. Dokumentazio Zentroaren 2020ko multimedia berrikuntzak	33
6. Aholkularitza zerbitzuak	34
6.1. Erakundeei, aldundiei eta udalei emandako aholkularitza	34
7. Erakundearen organigrama	35
8. Txosten ekonomikoa	37

1. Aurkezpena

Hegoak 2020. urtean egin dituen jarduera akademiko eta sozial nagusiak jasotzen ditu memoria honek. Unibertsitatean eta gizartean oro har gertatu bezala, COVID-19aren ondoriozko pandemia dela-eta ezarritako osasun-neurriek funtzionamendu arau berriak ezartzera behartu gaituzte, esaterako, telelana eta bilerak online; edonola ere, horiei esker gure zereginekin jarraitu ahal izan dugu.

Horren adibide argia izan da Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarra (V. CIED): *Garapenari erronkak: aldaketa prozesuak justizia globalerantz*. REEDES sareak (Garapenari buruzko Ikasketen Espainiar Sareak) antolatu zuen, maiatzaren 27tik 29ra bitartean. Bilbon egitea eta presentziala izatea aurreikusi bazen ere, pandemiak biltzar birtual bihurtzera behartu gintuen. Ehunka lagun inplikazioari esker, biltzarrak arrakasta handia izan zuen.

Gure jarduera nagusietako bat unibertsitate mailako irakaskuntza da. Hiru masterren bidez emate da; horietako bi, *Globalizazioa eta Garapena* eta *Garapena eta Nazioarteko Lankidetz*a, titulu ofizialak dira, eta horietatik dira UPV/EHU eskaera gehien dutenak. Hirugarrena erakundearen beraren titulu bat da, online ematen dena: *Nazioarteko Lankidetz*a eta *Hezkuntza Askatzailea*, 2020an seigarren edizioa bete zuena. Horri erantsi behar zaizkio eskolak eta mintegiak zenbait autonomia erkidego eta herrialdetako masterretan; horietako batzuk online eskaini behar izan dira.

Hegoaren funtsezko beste alorretako bat ikerketari dagokiona da. Zenbait Ikerketa Talderen bitartez egituratuta dago, eta zenbait esparru hartzen dituzte. Horien argitalpen eta jarduera ugari memoria honetan agertzen dira. Aipatzekoa da *Garapenari buruzko Ikasketak* Doktorego Programa. Hegoak koordinatua da, eta *Bikaintasunerantzko aipamena* izeneko saria jaso du: erreferentzia saihestezina da arlo horretan. 83 tesi matrikulatu ziren 2019-2020 ikasturtean.

Gure lanaren beste oinarrietako bat Dokumentazio Zentroa da. Bertako datu baseak dagoeneko 20.900 erregistro ditu. Nabarmenezkoa da bertako Liburutegi digitalak nazioartean duen proiektzioa, garapenean eta nazioarteko lankidetzan espezializatutako gaztelaniazko datu base nagusietako bat baita. Balio handiko zerbitzua eskaintzen die erabiltzaile mota askori (akademikoak ez ezik, GGKEak, gizarte mugimenduak, erakunde publikoak, etab.), eta, horrez gainera, nazioartean UPV/EHUren izena zabaltzen laguntzen du.

Argitalpenen arloan, argitaratu ohi ditugun aldizkarien zenbaki berriak argitaratu dira 2020an, baita beste lan batzuk ere: zazpi *Lan koadernoak* argitaratu ditugu –erreferentziazko saila–, eta dagoeneko 85 ale kaleratu dira, guztira; *Hegoak Zabalduz* aldizkariaren bost ale berri, euskaraz kaleratua eta batez ere unibertsitateko ikasleei zuzendua; eta *Hariak. Recreando la educación emancipadora* aldizkariaren 9. zenbakia.

Bestalde, Hegoa Institutuak aholkularitza zerbitzuak eskaini dizkie zenbait erakunderi, hala nola Bizkaiko eta Gipuzkoako foru aldundiei eta hainbat udalerriri. Gainera, Euskal Lankidetzaren Publikoaren Ataria kudeatzen jarraitu dugu; harmonizazio eta gardentasunerako tresna da, eta zortzi euskal erakunde publikok parte hartzen dute bertan.

Gure lanean garrantzi handikoak izan dira beste herrialde batzuetako unibertsitateekin ditugun loturak, hala nola Boliviako CIDES-UMSArekin dugun harremana, emakumeen eskubide ekonomikoen eta ekonomia solidarioaren esparruan; eta Caliko (Kolonbia) Unibertsitate Javeriarra, Kolonbian bakea eraikitzen laguntzeko.

Hegoako kideek, gainera, beste jarduera ugari egiten ditugu, bai irakaskuntzaren alorrean bai gizartearen alorrean. Horiek ezin badira ere zehatz-mehatz azaldu, Memoria honetan 2020an bete dugun lanaren lagin erakusgarria eskaintzen da.

Karlos Pérez de Armiño
Hegoako zuzendaria

2. Prestakuntza jarduerak

2.1. Hegoa Institutuak eskainitako graduondokoak

Hegoa erakundeak zenbait irakaskuntza motaren bidez gauzatzen du gizarte eraldaketarako prestakuntzaren eta hezkuntzaren alorretako jarduerak. Alde batetik, Doktorego programaren bitartez, Goi Mailako Hezkuntzako Europako Ikasketen formatura (GHEE) egokitutako graduondoko ikastaro ofizialen bitartez eta Euskal Herriko Unibertsitateak (UPV/EHU) eskainitako berezko tituluen bidez. Eta, beste alde batetik, Hegoa Institutuko kideek Espainiako, Europako eta Latinoamerikako zenbait unibertsitatean emandako graduondokoaren bitartez (doktoregoak, maisutzak, espezializazioa eta diplomak). Azkenik, beste unibertsitate, GGKE eta erakunde batzuek eskatuta eskaintzen diren ikastaro, hitzaldi, tailer eta mintegiekin osatzen da jarduerak hori guztia.

Doktorego programa

Garapenari buruzko Ikasketak Doktorego Programa UPV/EHUK Master eta Doktorego Eskolaren (MEDEA) bidez eskainitako doktoregoetako bat da. Hegoa Institutuak koordinatzen du, eta Ekonomia Aplikatua, Soziologia eta Gizarte Lana eta Enpresa Zuzenbidea Sailek eta Gezki Institutuak parte hartzen dute bertan.

Garapenari buruzko Ikasketak Doktorego Programak ikerketa ildo hauek lantzen ditu: Garapena, globalizazioa eta nazioarteko ekonomia fluxuak; Nazioarteko ekonomia erakundeak eta ekonomia integrazioa; Garapenerako lankidetzak eta ekintza humanitarioa; Ingurumena eta garapen iraunkorra; Generoa eta garapena; Garapenaren finantzazioa eta mikrokredituak; Landa garapena eta elikagaien segurtasuna; Tokiko garapena eta lurraldea; Migrazioa eta garapen partekatua; Giza garapenari eta iraunkortasunari egokitutako teknologiak; Hezkuntza, garapena eta giza gaitasunak; Gizarte bazterketa, pobrezia eta desberdintasuna; Gatazkak, segurtasuna eta

garapena; Lan harremanak, giza eskubideak eta gizarte eskubideak eta enpresa transnazionalak; Kultura, komunikazioa eta garapena; Ongizatearen eta garapenaren adierazleak eta neurketa; Parte-hartzea, demokrazia eta giza eskubideak; Ekonomia sozial eta solidarioa; Globalizazioaren prozesu soziokulturalak.

Programak eutsi egin dio 2011. urtean Hezkuntza Ministerioak emandako *Bikaintasunerako Aipamena* aintzatespenari. Aintzatespen hori, zalantzarik gabe, garrantzi handikoa izan da gure erakundearentzat, eta bultzada handia eman dio garapenaren eta nazioarteko lankidetzaren gaietan egiten den ikerketa lanari zein gai horien hedapenari, UPV/EHUren barruan nahiz kanpoan.

Graduondoko ofizialak

Globalizazioa eta Garapena masterra

Globalizazioa eta Garapena Master Ofiziala ikerketara eta prestakuntza profesionalera zuzentzen da, globalizazioaren fenomenoaren eta garapen-prozesuen arteko harremanen azterketa ardatz gisa hartuz.

KREDITUAK: 60 ECTS

UPV/EHUko Titulu Ofizialeko bat da master hau. Hegoa Institutuak koordinatzen du, eta Ekonomia Aplikatua Sailak parte hartzen du bertan. Ikerkuntzaren alorreko prestakuntza ematea du helburu nagusia, eta globalizazioaren fenomenoaren eta garapen prozesuen arteko loturaren azterketa du ardatza, giza garapenaren eta jasangarritasunaren ikuspuntutik.

2020-2021 ikasturtean 113 eskaera jaso dira; 22 pertsona matrikulatu dira (15 emakume, 7 gizon) lehen sarrerakoak eta 9 bigarren matrikularako. Lehen sarrerako ikasleetatik, 11 ikasle Euskal Autonomia Erkidegokoak (EAE) dira, 6 Espainiako

gainerako lurraldeetakoak, 2 Europar Batasune-koak eta 3 Latinoamerikakoak.

Garapena eta Nazioarteko Lankidetzaz masterra

UPV/EHUren Titulu Ofizialetako bat da master hau ere. Hegoa Institutuak koordinatzen du, eta Ekonomia Aplikatua sailak parte hartzen du. Ikasleei garapenerako nazioarteko lankidetzaren arloko prestakuntza profesionala ematea du helburu nagusia, eta ekitatea eta pobrezia-aren aurkako borroka, giza garapena eta jasangarritasuna hartzen ditu funtsezko erreferentziatzat.

2019-2020 edizioan, aurreko urteetan bezala, aurretiko izen emate gehien izan duen masterretako bat izan da UPV/EHU; izan ere, 250 eskaera izan ditu, guztira. 26 lagun matrikulatu dira (19 emakume, 7 gizon) lehen aldiz, eta 36 lagunek egin dute bigarren matrikula. Ikasle berrien artean, 12 EAEkoak dira, 10 beste autonomia erkidegoetakoak, 1 Europakoa, 2 Latinoamerikakoak eta 1 Afrikakoa.

Berezko titulak

Nazioarteko Lankidetzaz eta Hezkuntzaz Askatzailea online masterra

Hegoa Institutuak koordinatutako master hau UPV/EHUren berezko titulua da, eta hezkuntza askatzailearen kontzeptuak eta praktikak hain modu zabalean lantzen dituen bakarra da Espainian. Graduondoko proposamen honen helburua da garapenerako lankidetzaz eta izaera kritiko eta askatzailea duen hezkuntzaz bultzatzeko gai diren subjektuak prestatzea, globalizazio neoliberalaren baitan gertatzen ari diren askotariko krisien aldiberekotasunak ezaugarritutako errealitatearen analisi kritikotik abiatuta.

Ikasleak praktika eta esperientzia alternatiboak ezagutzen trebatzea da helburua, kontuan hartu gabe beren jardura profesionala lankidetzarekin, hezkuntzarekin edo beste edozein lan eremurekin lotzen den; horretarako, gizartearen aldaketara bideratutako ekintza politiko kolektiboak gauzatzeko gaitasuna emango dieten ezagutzak, tre-

betasunak, balioak eta gaitasunak azpimarratuko dira, mundu bidezkoago eta ekitatiboago baten alde betiere.

Master honen VI. edizioan, 2020-2021 ikasturtean, 27 pertsona matrikulatu dira (18 emakume, 9 gizon); 9 EAEkoak dira, 1 Nafarroakoa, 15 Estatuko gainerako erkidegoetakoak, 1 Europakoa eta 1 Latinoamerikakoa

2.2. Hegoak antolatutako biltzarrik, jardunaldiak eta mintegiak

Jardunaldiaz: postgarapena eta beste alternatibaz praktiko batzuk

Sarriko, urtarrilak 23

Jardunaldi honetan zenbait gai landu ziren feminismoaren ikuspegitik, besteak beste, Rosalba Icaza (Erasmus University Rotterdam) eta Sarah Radcliffe-rekin (University of Cambridge). Bestalde, Bizitze Ona gauzatu zen, Alberto Acosta (Asamblea Constituyente Ecuador) eta Koldo Uncetarekin (Hegoa). Gizarte erakundeak erakunde publikoekin lotzen diren esperientziak aurkeztu ziren, Federico Demaria (ICTA, UAB), Ignacio Martínez eta Ana Fornés (La Mundial), eta Amaia del Río eta Gema Celorioren (Hegoa) aurkezpenekin; bestalde, Garapen Jasangarriaren Helburuei buruz ere egin zen gogoeta, ikuspegi dekoloniale-rik. 121 lagunek parte hartu zuten: ikasle eta irakasleak (UPV/EHU), GGKE eta gizarte mugimenduetako kideak, eta garapenerako lankidetzaren esparruko administrazio publikoetako langileak.

Jardunaldiaz: bestelako feminismoak eta bizitzaren iraunkortasuna

Sarriko, otsailak 27

Jardunaldi honetan lan hauek landu ziren: feminismo dekoloniala, Yuderky Espinosarekin (GLE-FAS); bizitzaren jasangarritasuna, Tica Morenarekin (SOF) eta Amaia Perez Orozcorekin (Colectiva XXK); interseksionalitatea, R. Lucas Platerorekin (UAB). Zenbait erakunde sozialetako esperientzi-

ak eman ziren ezagutzera, hala nola SOF (Brasil), Afroféminas (espainiar estatua), Osatze Feminista (Euskadi), La ciutat invisible (Bartzelona) eta Bakea eta Elkartasuna (Euskadi).

163 lagunek parte hartu zuten: UPV/EHUko ikasle eta irakasleak, GGKEetako eta gizarte mugimenduetako kideak eta administrazio publikoko langileak.

Gradu Amaierako Lanetan (GAL) eta Master Amaierako Lanetan (MAL) ikasleei laguntza eta orientazioa emateko mintegiak, hezkuntza askatzailearen proposamenetik abiatuta

Sarriko, otsailak 19 eta martxoak 2 (presentziala); maiatzak 13 eta 20 (birtuala)

Prestakuntzaren alorreko jarduera honen bigarren edizioa egin genuen, ezagutza kritikoa sortu eta zabaltzeko asmoarekin, GAL/MALen bitartez, ikasleen, irakasleen eta gizarte eragileen arteko lankidetzatik eta elkarrizketa horizontaletik abiatuta. 4 saiotan (4 ordukoa bakoitza), parte-hartze aktiboan eta konfiantzan oinarritutako esparruan, gogoeta egin genuen gizartea eraldatzeko eta beste mundu posible bati laguntzeko ezagutzaren ekoizpenaren ideari buruz. Taldeko jakintzen eta esperientzien aitortpenetik abiatutako ikaskuntza kolektiboa sortzeko metodologia erabili dugu.

Garapen Ikasketen Nazioarteko V. Biltzarra (V. CIED): Garapenari erronkak: justizia globaleranzko aldaketa prozesuak

Bilbo, formatu birtuala, maiatzak 27-29

Biltzarraren edizio hau Hegoak eta Red Española de Estudios del Desarrollo (REEDES) erakundeak antolatu zuten, elkarlanean, COVID-19aren ondorioz sortutako egoeraren aurrean.

V. Biltzarraren programa era honetara antolatuta egon zen: inaugurazio hitzaldia Wendy Harcourt-en eskutik (ISS), hiru osoko bilera –Koldo Uncetarekin (Hegoa, UPV/EHU) lehenengoan, Úrsula Oswald Spring-ekin (CRIM-UNAM) bigarreanean, eta José María Vera (Oxfam Internacional), Yayo Herrero (Garúa S. Coop. Mad.) eta José Antonio Sanahujarekin (Carolina Fundazioa eta UCM) hirugarrenean–, amaiera hitzaldi bat Boaventura de Sousa Santosekin (Coimbrako Unibertsitatea eta Wisconsin-Madisonen Unibertsitatea), eta biltzarraren 15 ildo tematikotan jasotako komunikazioen eta posterren aurkezpenen saio paraleloak.

Horrekin batera, biltzarraren esparruan, zenbait jarduera egin ziren, hala nola REEDESen Batzar Nagusia, bilerak eta REEDESeko Ikerketa Taldeen bilerak eta mintegiak, REEDESeko Ikertzaile Gazteentzako V. Saria eta Latinoamerikako Garapen Jasangarriari buruzko SEGIB-AECID II. Saria, posterren erakusketa galeria birtualean, eta *clownclussions* jarduera, besteak beste.

Saio paraleloetan 180 komunikazio eta 16 poster aurkeztu ziren 48 hilabetez. Oro har, 462 lagunek parte hartu zuten, biltzarraren plataforma

birtualaren bitartez, kontuan hartuta hizlariak eta gonbidatuak, ildoko koordinatzaileak, batzorde zientifikoko kideak, idazleak, entzuleak, kolaboratzaileak... Beren erakunde adskripzioaren araber, parte-hartzaileak honakoak izan ziren: Espainiako 40 unibertsitate edo ikerketa institutu baino gehiago, Latinoamerikako 35 eta Europako 9; 10 erakunde publiko inguru (udalak, lankidetz agentziak, fundazioak...); eta 30 gizarte erakunde (GGKE, erakundeak, sareak, mugimenduak...). Parte-hartzaileak 21 herrialdetakoak ziren (Europako 7 herrialde, Amerikako 12 eta Afrikako 2).

V. Biltzarraren emaitzen artean daude *Akta Liburuaren* argitalpena. Bertan nahi izan zuten egileen komunikazioak eta posterrak biltzen dira; eta biltzarraren esparruan saritutako hiru komunikazioak *Revista Iberoamericana de Estudios de Desarrollo* aldizkarian argitaratu ziren.

V. Biltzarraren finantzaketan lagundu dute Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziak, Iberoamerikako Idazkaritza Nagusiak (SEGIB), Garapenerako Nazioarteko Lankidetzaren Espainiar Agentziak (AECID), Bilboko Udalak eta Euskal Herriko Unibertsitateak (UPV/EHU).

Online mintegiak: Ekonomia Sozial eta Solidarioaren Ikaskuntza soziala (ESS): unibertsitateen eta lanbide heziketako zentroak; Lurraldean zeregina ESSen gaineko ikaskuntza sozialean

Formatu birtuala, urriaren 13an eta 22an, hurrenez hurren

Bi mintegi egin ziren online, eta gizarte ekonomiaren eta ekonomia solidarioaren arloko gizarte ekintzailetzako zenbait esperientzia jaso ziren, haien ikaskuntzekin, inpaktuarekin eta erronkekin. Latinoamerikako esperientziak trukatu ziren, hala nola Ekuadorreko Salinas de Guaranda, Brasilgo inkubagailu unibertsitarioak, Quilmes unibertsitatearen ESSren programa eta Argentinako Devoto kooperatiba taldea; Euskadiko beste batzuekin ere trukatu ziren esperientziak, hala nola tokiko garapen agentziekin, lanbide heziketako zentroe-

kin eta Sud Akitaniakoarekin. Mintegiak Andeatako eskualdean eta Euskadin Hegoa GLEAren laguntzarekin garatutako programa baten parte dira.

Jardunaldia: Iraunkortasun ekologikoa: trantsizio bideak miatuz

Formatu birtuala, urriak 29

Jardunaldiari esker, honako gai hauei buruz eztabaidatu ahal izan zen: trantsizio sozioekologikoaren beharra, Oscar Carpinterorekin (Valladolideko Unibertsitateko GEEDS); bizitzarekiko lotura hautsiak berrosatzeko aukera, Yayo Herrerorekin (Ingurumenaren Hezkuntza eta Garapen Iraunkorreko Unesco Katedra, UNED); eta larrialdi klimatikoaren aurrean behera egiteko proposamena, Unai Pascualekin (BC3). zenbait esperientzia aurkeztu ziren: Ekintza Ekologikoa, Trantsizio Sarea eta Tradener; eta hiru tailer metodologiko dinamizatu ziren. 80 lagunek parte hartu zuten: EHUko ikasle eta irakasleak, GGKEetako eta gizarte mugimenduetako kideak eta administrazio publikoetako langileak.

Generoari eta egiaren batzordeei buruzko jardunaldia: ikuspegi konparatua eta ikaskuntzak

Kolonbia, Peru, Euskadi, birtuala, azaroak 4

Jardunaldiaren helburua izan zen ikerketetan eta gomendioetan generoaren ikuspegia sartu duten egiaren batzordeen zenbait esperientzia ezagutaraztea (Hegoafrika, Sierra Leona, Guatemala, Peru, Kolonbia), eta horietatik abiatuta zenbait ikaskuntza bultzatzea. *Enfoques de género en Comisiones de la verdad. Experiencias en América Latina y África* argitalpenean jasotako esperientziak dira. Hizlari izan ziren Carlos Martín Beristain, Kolonbiako Egia Argitzeko Batzordearen ordezkaria; Julie Guillerot, Justizia Trantsizionalerako Nazioarteko Zentrokoa (ICTJ); Diana Gómez Correal, CIDERekoa (Andeatako Unibertsitatea, Kolonbia); eta Irantzu Mendia Azkue, iker zirion landaluzer eta Gloria Guzmán Orellana Hegoakoak. Jardunaldian 120 lagunek parte hartu zuten, eta

UPV/EHUko Giza Eskubideen eta Botere Publikoen UNESCO Katedrarekin koordinatuta antolatatu zen.

Askotariko ahotsak. Emakumeen estrategiak memoria eta justiziaren alde Guatemalan dokumentalaren aurkezpena

Guatemala eta Euskadi, formatu birtuala, azaroak 16

Hegoa erakundeak eta Guatemalako Casa Colibrí kolektibo feministek antolatu zuten jarduera. Guatemalako gatazka armatuan giza eskubideen urraketa larriak jasan dituzten emakumeek justizia edukitzeko eta horien erreparazioa errazteko zenbait estrategia biltzen dituen dokumental hau koordinatu eta ekoitzi dugu. Jarduera horretan, dokumentalaren emanaldia eta, ondoren, solasaldi bat izan ziren, eta gonbidatu gisa parte hartu zuten M.ª José Pérez Sian antropologo t'zujil maiak eta M.ª Eugenia Solís abokatu feministak, biak Guatemalatik. Aurkezpen egunean 453 erreproduzio izan ziren YouTubeen.

2.3. Hegoa Institutuko irakasleen parte-hartzea graduondoko beste unibertsitate irakaskuntza batzuetan

Garapenerako Lankidetzak masterra. Zaragozako Unibertsitatea. Ikasgaia: Gizartearen eraldaketarako pedagogia.

Ingurumen Zuzenbidea masterra. Ikasgaia: Politika energetikoa.

Garapena, Lankidetzak eta Ekintza Komunitarioak masterra. Ramón Llull Unibertsitatea, Bartzelona. Ikasgaiak: Gatazka, bakea, segurtasuna eta giza eskubideak; Ekintza Komunitarioa.

Diplomazia eta Nazioarteko Funtzio Publikoa. CEI, Bartzelonako Unibertsitatea eta Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa. Ikasgaia: Development Cooperation.

Ekonomia zirkularra masterra: Aplikazioa enpresan. Ikasgaia: Ekonomia Zirkularrari buruzko Tailer Praktikoak.

Ekonomia Sozial eta Solidarioan masterra. Gezki Institutua, UPV/EHU. Ikasgaiak: Esku-hartze publikoa ekonomia sozial eta solidarioan (ESS); ESS erakundeen antolamendua eta administrazioa (finantza kudeaketa); ESS eta garapenerako lankidetzak.

Ikasketa feministak eta generokoak masterra. Gizarte Zientzien eta Komunikazioaren fakultatea, UPV/EHU. Ikasgaiak: Ekonomia eta gizarte politikak eta berdintasuna; Biztanleria eta Gizarte Erreproduktzioa; Generoa, erakundeak eta politikak, saioa: "Inpunitatearen kontrako borrokan emakumeen mugimenduen parte-hartze esperientziak".

Finantzak eta Finantza Zuzendaritza masterra. UPV/EHU. Ikasgaiak: Korporazio finantzak; Mikrofinantzak.

Bigarren Hezkuntzako, Batxilergoko eta Lanbide Heziketako Irakasleen Prestakuntzarako masterra. UPV/EHU. Ikasgaia: Ekonomia eta Enpresako Osagarriak Gizarte Zientzietan.

Giza Baliabideen Kudeaketa eta Enplegu masterra. UPV/EHU. Ikasgaiak: Lan merkatuen funtzionamendu azterketak; Enplegu politika aktiboak.

Emakume eta Gizonen arteko Berdintasuna masterra: Berdintasun Eragileak. UPV/EHU. Ikasgaiak: Ekonomia Feminista; Aurrekontu publikoak generoaren ikuspegiarekin.

Telekomunikazio Ingeniaritzaren Unibertsitate masterra. Ikasgaia: Komunikazio sistema elektronikoak.

Ingurumena, Iraunkortasuna eta GHI berezko masterra. Ikasgaia: Giza Garapenerako eta Iraunkortasunerako Teknologiak.

Gizarte Zientzietako Ikerketa Ereduak eta Alorrak masterra. UPV/EHU. Ikasgaia: Gizarte ikerketa aniztasunean, bazterkerian eta gizarte kohesioan.

Nazioarteko Harremanak eta Ikasketa Afrikarrak masterra. Madrilgo Unibertsitate Autonomoa (UAM). Ikasgaia: Globalizazioa, eskualde integrazioa eta garapenerako lankidetzak Afrikan.

Nazioarteko Harremanak masterra, Nazioarteko Segurtasuna masterra eta Politika Publikoak masterra. Institut Barcelona d'Estudis Internacionals. Ikasgaia: Gender, Security and Development.

Kudeaketa eta Berrikuntza Gizarte Zerbitzuetan espezialista. Lan Harreman eta Gizarte Langintza, UPV/EHU. Ikasgaia: Gizarte zerbitzuen diseinua eta plangintza.

2.4. Hegoako irakasleek emandako hitzaldiak eta tailerrak

“Curso Educación para la Transformación Social”, Kantabriako GGKEaren Koordinatzailea. Santander, urtarrilak 17-18.

“Entendiendo el sistema económico mundial”, *Beste ekonomia bat dago martxan ikastaroa*, Economistas sin Fronteras, Deustuko Unibertsitatea. Donostia, urtarrilak 21.

“Una constante generación de aprendizajes”. *Garapenerako Lankidetzaren Deszentralizazioa. Tokiko eta eskualdeko ikuspegia erronka globalen aurrean* jardunaldiak, hitzaldi gonbidatua. AVCDek antolatutak. Bizkaia Aretoa, otsailak 20.

“Repensar la innovación educativa desde la educación crítica y transformadora” hitzaldia *Curs d'Innovació educativa* ikastaroan, Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya. Bartzelona, otsailak 20.

“Discursos y políticas de construcción de la paz de la UE. Hacia un nuevo modelo normativo centrado en la sociedad civil y los derechos humanos”. Txosten gonbidatua AEPDIRI mintegian, *Temas de Actualidad en Relaciones Internacionales - Actores regionales y normas globales: la Unión Europea y los BRICS como actores normativos* gaiari buruz, Universitat Pompeu Fabra. Bartzelona, otsailak 28.

“Aportes de la Educación crítica al cambio social”. *Encuentro Vincle Educatiu. Diseño e intercambio de experiencias y buenas prácticas en Educación para la Transformación Social* hitzaldian, Hezkuntza,

Musika eta Lankidetzaren Konpromisoa Elkarte, otsailak 29.

“Impacto del COVID-19 en municipios: diagnóstico y recomendaciones de política pública”, Alberto Hurtado Unibertsitatea. Santiago de Chile, apirilak 15 (online tailerra).

“Los estudios de paz”. Online hitzaldi gonbidatua *Seminario Doctorado Epistemologías Estudios de Paz* mintegian, Caliko Unibertsitate Javeriara. Kolonbia, apirilak 20.

“Aportes de los Estudios Feministas a los Estudios de Paz”. Hitzaldi gonbidatua *Seminario Internacional preparatorio del Doctorado Interinstitucional en Estudios de Paz* mintegian, Javeriari Unibertsitate Pontifikalaren (Cali) Kulturarteko Ikasketen Institutua eta Universidad del Valle. Webinar formatua. Apirilak 29.

“Los desafíos de la cooperación al desarrollo en el nuevo contexto”. Hitzaldi gonbidatua *Diálogo de saberes para el fortalecimiento de la participación ciudadana* mintegi birtualean, Ideas para la Paz Fundazioa (FIP) eta Redprodepaz Fundazioa. Bogotá, ekainak 24.

“Los Objetivos de Desarrollo Sostenible desde la perspectiva de la Educación para la Ciudadanía Global”. Hitzaldia *Curso Integrar los Objetivos de Desarrollo Sostenible en la Universidad* ikastaroan, Zaragozako Unibertsitatea, irailak 10.

“La dimensión de género en los conflictos y procesos de construcción de paz de África y Oriente Próximo”, *Conflictividad y construcción de paz en África y Oriente Próximo. Transversalizar el género y la emergencia climática* mintegia, Alternativas Fundazioa (online), irailak 11.

Ponencia invitada en las jornadas *Miradas desde la cooperación a la acogida. Responsabilidad Pública e implicación comunitaria*, eCivis-ek eta Peru Aldem antolatutak. Getxo, irailak 25.

“Aspectos básicos para formulación de proyectos para la transformación social”. *Zuk Zeuk Egin Lab 1.0* ikastaroaren saioa, Ingeniería Sin Fronterasek antolatua. Bilbo, urriak 1.

“Garapenaren teoriak: giza garapenaren has-tapenetaraino bidaia”, Ingeniería Sin Fronteras XXI Mintegia-Euskadi. Bilbo, urriak 1.

“Mujeres Constructoras de Paz” prozesuaren sistematizazio tailerra erraztea, Mugarik Gabe. Bilbo, urriak 6 eta azaroak 3.

“La globalización neoliberal: promesas y resultados”, *Curso Norte-Sur*, Instituto Diocesano de Teología y Pastoral. Bilbo, urriak 24.

“Educación para la Transformación Social. Repensar el mundo en tiempos de crisis”. Hitzaldia *Jornada Agenda 2030. Trabajo Social y Cooperación. Retos para una Educación transformadora* jardunaldian, Gizarte Zientzien Fakultatea eta Lankidetzeta eta Garapen Iraunkorra Katedra Valentziako Unibertsitatean, urriak 26.

“Cómo alinear TFG y TFM del ámbito científico-tecnológico con los ODS y la Agenda 2030”. *2030 Agenda eta Garapen Jasangarrirako Helburuak: Ahalmenak eta Mugak*, IKD-20 Laborategiaren berrikuntza proiektuen deialdiaren esparruan antolatua. Bilbo, urriak 28.

“Desarme, desmovilización, reinserción y reintegración de excombatientes”, *XLI Curso de Observadores para Misiones de Paz* y *XXXVII Curso de Operaciones de Paz*, Lurreko Gudarostearen Gerra Eskola, urriak 28 eta azaroak 20.

“Generoa Egiaren Batzordean sartzea eta Adiskidetzeta Hegoafrikan”, aurkezpena *Generoari eta egiaren batzordea: ikuspegi konparatuak eta ikaskuntzak gaiari buruzko jardunaldian*, Hegoa. Formatu birtuala. Azaroak 4.

“Lecciones de la paz territorial en tiempos de COVID-19”. Conferencia invitada en las jornadas virtuales *Lecciones de la paz territorial en tiempos de COVID-19*, PNUD, ACNUR, London School of Economics eta Universidad del Rosario. Bogota, azaroak 27.

“África en la economía mundial actual”, *Curso de Introducción a la Realidad Africana* (CIRA), Grupo de Estudios Africanos (GEA) eta La Casa Encendida. Madril.

“Suizidioaren inguruko Ikaskuntza Zerbitzua: prebentzioa eta gizarte esku-hartzea proiektua”, Lan Harremanen eta Gizarte Lanaren Fakultatea - Araba Atala (UPV/EHU). Ikasgaiak: Gizarte lan komunitarioa; Gizarte proiektuen diseinua eta ebaluazioa, 2019/2020.

2.5. Hegoako taldearen eta IIParen lankidetzak beste egitasmo batzuetan

Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Bil-tzarra (V. CIED): *Garapenari erronkak: eraldaketa prozesuak justizia globalerantz osoko bilkuraren aurkezpena eta moderazioa*, Hegoa eta REEDES. Bilbo, maiatzak 27-29.

Justicia en clave feminista II: La (des)protección jurisdiccional de mujeres y menores frente a las violencias en el ámbito familiar UPV/EHUko Udako Ikastaroaren Zuzendaritzakidetzeta (Katixa Etxebarria Estankona). Bilbo, uztailak 7-8.

Ane Elizetxea Arostegiren “Aldaketa klimatikoa eta generoa San Juan de Miraflores (Peru) barrutian”. Arabako Campusaren azoka agroekologikoa (UPV/EHU). Vitoria-Gasteiz, urriak 15.

“Kalte sozialaren’ ebaluazioa” mintegiaren Marta Simón Gilen aurkezpena eta moderazioa. Lan Harremanen eta Gizarte Lanaren Fakultatea – Arabako Atala (UPV/EHU). Vitoria-Gasteiz, urriak 16.

Gizarte Eraldaketarako Hezkuntzaren III. Jardunaldiak *Erronka izango da tokiko eta globala ikuspegia artikulatzea* gaiari buruzkoen antolamendua: Euskadiko GGKEen koordinatzailea, Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentzia eta Hegoa. Vitoria-Gasteiz, urriak 23 eta 24.

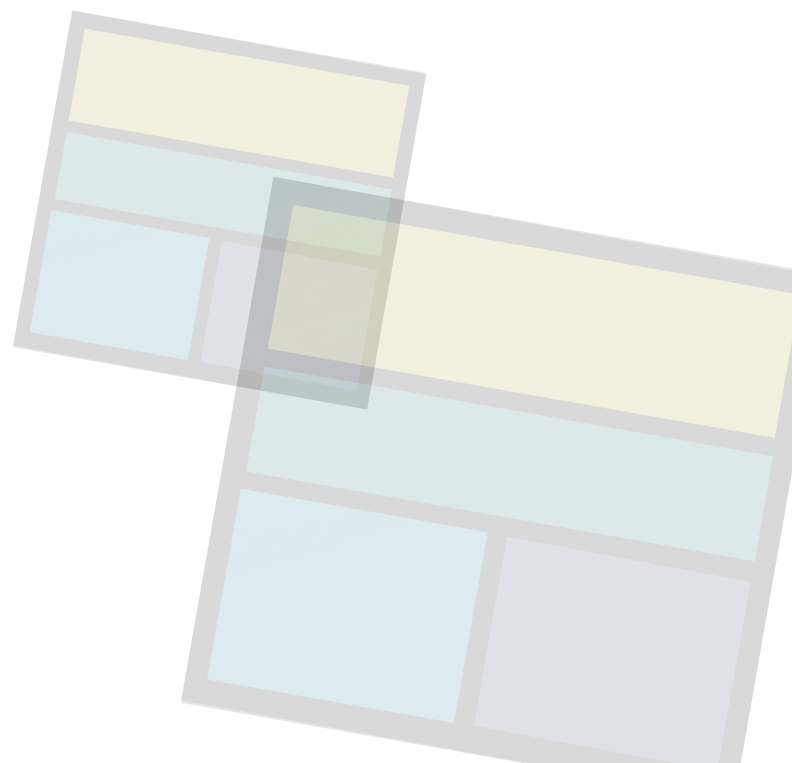
Jurídicas aldizkariaren, 17. alea, 2. zenbakia Kaleratzeari buruzko Mahai Ingurua, *Estudios de Paz y Posconflicto*, Universidad de Caldas, Manizales. Kolonbia, azaroak 12.

Gratu Amaierako Lanen eta Master Amaierako Lanen “Unibertsitatea, ezagutza eta 2030 Agenda” Sarien Batzorde Ebaluatzailean parte hartzea. CRUE, Carolina Fundazioa eta AECID.

Francisca de Aculodiren saria gradu amaierako lanetan genero ikuspegiaren inklusioari (2019/2020), Ingeniaritza eta Arkitektura ezagutzadarra.

Reactivate/Berraktibatu programa, Lan Harremanen eta Gizarte Lanaren Fakultatea – Araba Atala (UPV/EHU).

Arabako Campusaren Azoka Agroekologikoaren proiektua, *Campus Bizia Lab* 2019/2020 programa, UPV/EHU.

3. Ikerketa jarduerak

3.1. Ikerketa taldeak

Tokiko Giza Garapena eta Ekonomia Sozial eta Solidarioa

Tokiko Giza Garapena taldeak bi oinarri teoriko hauen barruan kokatzen ditu bere jarduerak: a) giza garapena arau erreferentzia gisa hartzea, gaitasunen ikuspegian oinarrituta, pertsonen, erakundeen eta gizartearen aukeren eta indarguneen garapena ebaluatzeko gune garrantzitsutzat hartzen dituen, b) tokiko dimentsioa, garapena aztertzeke erreferentziatzat lurraldea hartzen duena. Tokiko dimentsioa proposatzen da, esparru egokitzat hartzen delako giza garapenari atxikitako aldaketa prozesuak aztertzeke, baita horien zailtasunak eta horiek sendotzeke aukerak azaltzen dituzten dinamikak aztertzeke ere.

2020an zehar, ikerketa eta prestakuntza jarduerak COVID-19aren pandemiak baldintzatu ditu, eta, horren ondorioz, horietako asko online egin behar izan dira, bereziki ekonomia sozial eta solidarioari lotutakoak, bai Hegoak Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziaren finantzaketarekin gauzatzen dituen programekin eta lankidetzaren proiektuekin elkartzurik (jarraian deskribatuko dira), bai Hegoako kideek REAS Euskadiko zenbait talde eta lan batzorderekin duten lankidetzaren testuinguruan.

Esparru horretan, taldekideek zenbait artikulua argitaratu dituzte, eta askotariko ikastaro, hitzaldi eta kongresu akademikotan parte hartu dute.

Parte-hartzaileak: Alfonso Dubois, Jokin Alberdi, Efran Areskurrinaga, Eduardo Bidaurrezaga, M.ª Luz de la Cal, Marian Díez, Maite Fernández-Villa, Luis Guridi, Yolanda Jubeto, Mertxe Larrañaga, Juan Carlos Pérez de Mendiguren, Carlos Puig, Unai Villalba.

Emakumeen eskubide ekonomikoak eta ekonomia solidarioako politika publikoak sendotzea La Pazeko udaletan (Bolivia) (PGM-2015BA/010)

Programa 2020ko urriaren 31n amaitu da, kon-tuan hartuta azken hilabeteetan COVID-19aren pandemiak eragindako egoerara egokitu behar izan dutela; txandakatu behar izan dira lan eta metodologia presentzialak eta online bidezkoak. Bolivian gauzatu da programa, honako hauek osatutako tokiko partzuergo batekin: San Andres Unibertsitate Nagusiko (UMSA) Garapen Zientzietako Graduondokoak (CIDES) eta Boliviako Campesinado Ikerketa eta Sustapenerako Zentroak (CIPCA).

Goi ordoki baketsuan esku hartzen duten udal-errietako emakume elkarteak ahalduztzeko baldintzak sortzen lagundu du, eta ekonomia solidarioako tokiko politika publikoetan eragin du, justiziaren eta ekitatearen esparruan. Unibertsitate publikoarekin lan egin da, tokiko garapen eta garapen nazional solidario baten eraikuntza kontzeptual eta politikoa sustatzen duen eragile gisa.

Euskadin, gizarte eraldaketarako hezkuntzaren osagaiarekin, hainbat prestakuntza jarduerak egin dira 2020an UPV/EHU (Finantza Etikoei buruzko ikastaro monografikoa); nazioarteko mintegiak antolatu dira (aurrez aurrekoak 2020ra arte, eta online COVID-19 aldirian), lurraldeek eta unibertsitateak ESSn duten eraginari buruz; eta zenbait argitalpen argitaratu dira. Tokiko Giza Garapen

Iraunkorraren Ataria (<https://dhls.hegoa.ehu.es/>) sustatu da, eta beste eragile batzuekin lankidetzan eta sarean lan egiten jarraitu da Andeetako herrialdeetan eta Euskadin, ekonomia sozial, solidario eta komunitarioko subjektuen artikulazioa indartuz.

GLEAren finantzaketa 1.197.332 eurokoa izan da, eta programaren zenbateko osoa 1.414.359 eurokoa, Boliviako kofinantzaketekin eta ekarpenekin batera.

Lurralde bakea: Caucaen iparraldean tokiko eragileak sendotzea bakea eraikitzeko eta eredu ekonomiko alternatiboak garatzeko (PRO-2017K2/004)

Kolonbiako Gobernuak eta FARC-EPk 2017an sinatutako bake akordioen esparruan kokatzen da proiektua, borrokalari ohiak berriro lanean hasteko eta Kolonbiako gizartea adiskidetzera eramateko helburuarekin. Jarraipena ematen dio 2017an hasitako proiektuari. Fase horrek nekazarien, emakumeen, indigenen eta afrikar ondorengo tokiko nekazaritza ekoizpen erakundeetako liderrak indartzea sustatzen du, FARC-EPko borrokalari ohiekin batera, Cauca iparraldeko bi landa udalerritan (Buenos Aires eta Caldono), gizarte ekonomia solidario eta komunitarioaren ikuspegi partekatutik abiatuta eta generoaren eta belaunaldien integrazioaren ikuspegiekin. Gaikuntza eta sentsibilizazio prozesu horretatik abiatuta, proiektuak COVID-19aren pandemiaren ondoriozko murrizketetara egokitu behar izan du. 2020an garatzen den proiektuak honako ekintza hauek hartu ditu aintzat:

- Gaitasun indibidualen eta kolektiboen garapena, ESSko diplomaren edizio berri batekin, Cauca iparraldean gizarte oinarri bat sortzeko eta horrela politika publikoetan eragiteko.
- Nekazaritzako produkzio ekimenei laguntzea, gizarte ekonomia solidario eta komunitarioko esperientzia pilotu gisa, laguntza teknikoaren eta merkaturatze estrategien bidez.
- Tokiko erakundeak indartzea, bake prozesuan berriz sartzeko, adiskidetzeko eta sozializatzeko online bidezko mintegi eta tailerren bidez.

GLEAren finantzaketa 300.000 eurokoa da, eta proiektuaren zenbateko osoa, kofinantzaketekin batera, 383.753,84 eurokoa. 2021eko ekainean amaitu da proiektua.

Cauca iparraldean lurralde bakea eta eredu ekonomiko alternatiboak eraikitzeko gizarte eragileak sendotzea, euskal esperientziarekin elkarrizketan (PRO-2019K2/0003)

Proiektuaren bidez, jarraipena eman nahi zaio Euskadin eta Kolonbian hasitako lankidetzazko prozesuari, eta euskal erakundeak Cauca iparraldeko tokiko erakundeekin eta talde interetnikoekin egituratzea bultzatuko du: Nasa kabildoko indigenak, afrikar jatorriko batzorde komunitarioak, emakumeen eta nekazarien elkarteak, eta FARCEko borrokalari ohien kooperatibak La Elvira eta Caldonoko ETCRetan. Horretarako, eragile horiek indartzeko ekimenak garatzen dira zerbait lan ildotan:

- Eskualdean merkaturatzeko proposamenak artikulatzeko ikerketa, eta lankidetzarako elkarrizketa espazioak sortzea, gatazkaren aurreko sentsibilitatearen ikuspegia txertatuz.
- Euskadiko produkzio garapenari buruzko prestakuntza, Kolonbiako erakundeetako bi liderren egonaldiarekin, haien gaitasunak indartzeko; eta prestakuntza prozesu osagarriak, Cauca iparraldean.
- Pertsonen eta erakundeen giza eskubideen, segurtasunaren eta babesaren arloko prestakuntza, mehatxu eta indarkeria testuinguru baten aurrean.

Hegoa eta Lanki (Mondragon Unibertsitatea) institutuen arteko partzuergoan garatu da proiektua. Bi erakunde horien artean, besteak beste, REAS Euskadi, EHNE Bizkaia, HAZI Arkaute, Markinako Azaro Fundazioa eta Mondragon Taldeko kooperatibekin ekoizpenaren garapen sozial, solidario eta feministaren alorrean izandako esperientziak trukatzeko errazten dute. Cauca iparraldean, Calico Unibertsitate Javeriarraren Kulturarteko Ikasketen Institutuarekin eta Corporación Saiayos kultura politikoa sustatzeko GKE feministarekin lan egiten da.

GLEAren finantzaketa 393.549,15 eurokoa da, eta proiektuaren zenbateko osoa, kofinantzaketekin batera, 494.385,61 eurokoa.

Gatazkak, bakea eta garapena

Giza Segurtasunari, Tokiko Giza

Garapenari eta Nazioarteko

Lankidetzari buruzko Ikerketa Taldea

Giza Segurtasunari, Tokiko Giza Garapenari eta Nazioarteko Lankidetzari buruzko Ikerketa Taldea, 2010az geroztik lanean diharduena. Euskal Unibertsitate Sistemako A kategoriako ikerketa talde gisa onartu du gaur egun Eusko Jaurlaritzak (goreneko aintzatespena). 2016-2021 urteetan erakundeen eta finantzen laguntza izan du.

Talde honen ikerketa ildoak honako hauek dira: 1) Giza segurtasunaren eta tokiko giza garapenaren kontzeptuen azterketa; 2) Tokiko giza garapena, politika publikoak eta lurraldea; 3) Merkataritzari eta inbertsioari buruzko nazioarteko akordioak, nazioz gaindiko enpresak eta giza garapena; 4) Bakea eta justizia trantsizionala eraikitzeo prozesuak; 5) Feminismoa, gatazka armatuak eta bakearen eraikuntza.

Taldearen esparruan, *Kolonbian bakea egiteko EBren politikak. Gizarte zibila eta giza eskubideak indartzean oinarritutako eredu baterantz? (UECOLPEACE)* 2019an Zientzia, Berrikuntza eta Unibertsitate Ministerioak onartutako proiektuaren inplementazioak jarraitzen du, Gizartearen Erronketetara Bideratutako I+G+b Estatuko Programaren esparruan. Proiektuak EBk Kolonbian bakea eraikitzeo politiketatik eratorritako ikasgaiak aztertu nahi ditu, zehazki, gizarte zibilari eta giza eskubideen aldeko erakunde eta ekimenei emandako babesari dagokionez. Bertan, ikerketa talde honetako zenbait kidek parte hartzen dute: Karlos Perez de Armiño (ikertzaile nagusia), Eduardo Bidaurratzaga, Irantzu Mendia eta Juan Tellería.

Urtean zehar *Gosea gerra arma gisa erabiltzeari buruzko azterketa kausaleko metodologia eratzea* proiektua inplementatu zen, Acción contra el Hambre GKEarekin lankidetzan eta AVCDren

finantzaketarekin. Karlos Pérez de Armiñok (ikertzaile nagusia) eta Alba Linares Querok (kontratutako langile ikertzailea-PIC) parte hartu zuten.

Urriari abian jarri zen *Gatazka armatuek elikaduraren segurtasunik ezan duten eragina. Gaiaren egoerari eta nazioarteko erantzun ekimenei azterketa*, UPV/EHUko Unibertsitatea-Enpresa-Gizarte proiektuen deialdian onartua. Parte-hartzaileak: Karlos Pérez de Armiño (ikertzaile nagusia), Eduardo Bidaurratzaga Aurre, Jokin Alberdi Bidaguren, Mercedes Larrañaga Sarriegi, Irantzu Mendia Azkue, Rakel Oion Encina, Juan Carlos Pérez de Mendiguren Castresana, Juan Tellería Zueco, Francisco Zabalo Arena eta iker zirion landaluzer.

Kideak: Karlos Pérez de Armiño (ikertzaile nagusia), Leire Agirreazkuenaga Onaindia (doktoretza aurreko kontratua), Jokin Alberdi Bidaguren, Eduardo Bidaurratzaga Aurre, M.ª Ángeles Díez López, Yolanda Jubeto Ruiz, Mercedes Larrañaga Sarriegi, Alba Linares Quero (kontratutako langile ikertzailea-PIC), Irantzu Mendia Azkue, Itziar Mujika Chao, Rakel Oion Encina, Juan Carlos Pérez de Mendiguren Castresana, Juan Tellería Zueco, Unai Villalba-Egiluz, Francisco Zabalo Arena eta iker zirion landaluzer.

Trantsiziozko Justizia Programa (98331 proiektua)

2020ko lehen seihilekoan, Garapenerako Nazio Batuen Programaren Trantsiziozko Justizia Programaren esparruan (Kolonbia), zenbait ekintza egin ziren Europan eta Espainian, Egia Argitzeko, Elkarbizitzarako eta Ez Errepikatzeo Batzordearen nazioarteko zabalkundea babesteko.

Honako hauek izan ziren ekintzak:

- Kolonbiako gatazka armatuaren ondorioz Europan dauden kolonbiarren erbestealdi, aterpe eta migrazio behartuen kasuak dokumentatzea, lekukotasunak hartuta.
- Espainiako Estatuan eta Europako beste herrialde batzuetan erbesteratutako biktimekin aitortpen politiko, instituzional eta sozialeko prozesuak garatzen laguntzea.

- Javier de Isusiren *Transparentes. Historias del exilio colombiano* komikiaren diseinua.

Aurrekontu guztia 70.000 dolarrekoa da.

Erbestealdiaren, kanpoko biktimen eta itzulitako herritarren Egiari buruzko Topaketa antolatzea eta egitea
(EXP. 2020/00654)

2020ko bigarren seihilekoan, Biktimen eta Giza Eskubideen Zuzendaritzak Hegoa Elkarteari emandako zuzeneko dirulaguntza baten lehen zatia gauzatu zen, Kolonbian Egia, Bizikidetzeta eta Ez Errepikapena Argitzeko Batzordearen agindua garatzen jarraitzeko; guztira, 150.000 €.

Helburua izan zen Espainiako estatuan eta Europar Batasunaren barruan dauden biktimak eta erbesteratuak aitortzeko prozesuan laguntzea, honako ekintza hauen bitartez:

- Europako nodoei laguntza psikosoziala, banakakoa eta kolektiboa emateko zerbitzuak eskaintzea.
- Lekukotasunak biltzea Espainiako estatuan eta Europar Batasunaren barruan.
- Azaroaren 15ean, Egiaren aldeko Topaketa: gure ahotsen itzulera egitea, erbesterari, kanpoko biktimei eta itzulitako biztanleriari buruzkoa.
- *Transparentes. Historias del exilio colombiano* komikiaren argitalpena. Javier de Isusi.

Feminismoa, gatazkak eta bakea

Ikerketa ildo honek gatazka armatuen azterketa feminista, bakearen eraikuntza, justizia trantsizionala eta memoria historikoa ditu ardatz. Aurten egindako jarduerak zerikusia dute, alde batetik, *Justizia trantsizional kritiko eta feministarekin: giza eskubideen urraketa larrien osteko zigorgabetsunari aurre egiteko baliabideak* proiektuarekin. Proiektu horren bidez, zenbait argitalpen, dokumental bat eta online baliabide pedagogiko sortu ditugu, feminismotik gatazka armatuen biktimen egiarako, justiziarako eta erreparaziorako eskubideen babesa eta sustapena indartzeko. Beste aldetik, Mendebaldeko Sahara okupatuan emakume sahararren giza eskubideen urraketari buruzko ikerketa prozesu batean laguntzen jardun dugu, Euskal Fondoaren babesarekin.

Kideak: Irantzu Mendia Azkue (ikertzaile nagusia), Gloria Guzmán Orellana, Tatiana Montenegro, Itziar Mujika Chao, iker zirion landaluze. Kolaboratzaileak: Sonia Escobedo, Amandine Fulchiron, Diana Gómez Correal, Julie Guillerot, Diana Montealegre Mogrovejo, M.ª José Rosales.

Justizia trantsizional kritiko eta feminista: giza eskubideen urraketa larrien ondoren zigorgabetsun patriarkalari aurre egiteko baliabideak
(PRO-2018K3/0031)

GLEAk finantzaturako proiektu honek (161.426,23 €-ko zenbatekoarekin) hainbat emaitza izan zituen 2020an (azken urtea).

Guatemala, Peru, Kolonbia, Hegoafrika eta Sierra Leonako Egiaren batzordeetan genero ikuspegiari buruzko ikerketa bat amaitu zen, eta *Genero ikuspegia egiaren batzordeetan: Latinoamerikako eta Afrikako esperientziak* argitalpena ekarri zuen ondorioz. Irantzu Mendia Azkue, Julie Guillerot, Diana Gómez Correal, iker zirion eta Gloria Guzmánen kapituluekin. Liburua jardunaldi ireki batean aurkeztu zen, UPV/EHUko Giza Eskubideen eta Botere Publikoen UNESCO Katedrarekin koordinatuta.

Hegoak eta Guatemalako Casa Colibrí Talde Feministak koordinatu zuten *Askotariko ahotsak. Emakumeen estrategiak memoria eta justiziaren alde Guatemalan* dokumentala, Guatemalako gatazka armatuan giza eskubideen urraketa larriak jasan dituzten emakumeek justizia edukitzeko eta horien erreparazioa errazteko zenbait estrategia biltzen dituen. Dokumentalarekin batera Gida Didaktiko bat osatu zen, eztabaida eta/edo prestakuntza guneetan erabiltzeko baliabide pedagogiko gisa.

Proiektu horren esparruan sustatutako beste baliabide pedagogiko batzuk izan dira: *Bakearen aldeko aktibismo feministaren mapa* eta *Genero, memoria eta gatazka armatuen artxiboa* (https://www.hegoa.ehu.eus/mapa_paz/index.html).

Bi dossier argitaratu ziren gatazka armatuetan giza eskubideak babesteari buruzkoak: *Eskubide ekonomiko, sozial, kultural eta ingurumeneko babesa gatazka armatuetan. Nazioarteko ikuspegia* (Ana María Palacios Briceño); eta *Sexu indarkeriaren aurreko babesa gatazka armatuetan. Nazioarteko tresna juridikoak eta haien aplikazioa* (Ander Gutiérrez-Solana Journoud eta iker zirion landaluze).

Lehenengo diagnostikoaren ondoren, dokumentu bat osatu zen: *Generoko Adierazle Sistemaren proposamena, bakearen, giza eskubideen eta memoriaren euskal politika publikoak diseinatu eta haien jarraipena egiteko*. Dokumentua GLEAN, Eusko Jaurlaritzaren Biktimen eta Giza Eskubideen Zuzendaritzan eta Emakunden aurkeztu zen.

Azkenik, ikerketa amaitu eta *Justizia eta erreparazio estrategia feministak Guatemalan eta Kolonbian* liburua argitaratu zen. Lan horretan bi herrialde horietan justiziaren eta erreparazioaren aldeko lana gidatzen duten kontzeptuzko alderdiak eta alderdi praktikoak aztertu dituzte Hegoako Gloria Guzmán Orellanak, Guatemalako Actoras de Cambio kolektiboko Amandine Fulchirónek eta Andeetako Unibertsitateko (Kolonbia) Diana Gómez Correal eta Diana Montealegrek.

Giza Eskubideak Mendebaldeko Saharan

2020an Giza eskubideen urraketari aurre egiterakoan eragina areagotzeko ikerketa eta ahalmenengarapena Mendebaldeko Saharan (IV. fasea) proiektua egin zen, Euskal Fondoaren finantzazioaren bidez.

Giza Eskubideei buruzko Saharako Lantaldeak (GST) Giza Eskubideei buruz dituen gaitasunak sendotu ziren (AFAPREDESAko, ASVDHko eta CODESAko espezialistak), giza eskubideen inguruan ikertzeko eta eragina aztertzeko. *Mendebaldeko Saharan eskubide zibil eta politikoei buruzko txostenaren aurkezpena*, Giza Eskubideen Batzordean aurkezteko ikastaroa osatu zen (online); eta GST taldeari lagundu zitzaion "SEADeko herrialde okupatuetan Marokoko Erresumak Giza Eskubideen eta Politikoen Nazioarteko Hitzarmenaren bortxaketei buruzko txosten zirriborroa" egiten, AFAPREDESA eta CONASADH-ek koordinatuta. Erakundeek ikastaroko gaztelaniazko eta arabierazko ikus-entzunezko materiala dute. GSTko kideek beren erakundeetan errepikatu zuten prestakuntza.

AFAPREDESari babesa eman zitzaion desagergen behartuaren biktimen senideei laguntzeko, eta guztira 31 kasutan (24 emakume) parte hartu zen. Aktiboan dago *Saharako Giza Eskubideen mapa* infografia; bertan desagergen behartuaren biktima izan diren 444 biktimen fitxa teknikoak txertatu dira (26 emakume). Eskuragarri dago hemen: https://www.hegoa.ehu.eus/mapa_sahara/index.html.

Lurralde okupatueta Genero eta Giza Eskubideei buruzko Lantalde bat osatu zen, saharar emakume aktibistek eta giza eskubideen aldekoek osatuta. Sendotu egin ziren gaitasunak, eta taldeari lagundu zitzaion Mendebaldeko Sahara Okupatuan emakumeen giza eskubideen kontrako bortxaketei buruzko ikerketa baten buru izan zitezten. Ikerketa lana egiten ari dira; landa-lana 81 emakume biktimei buruzko lekukotasunekin eta informazioarekin amaitu da.

3er Encuentro (online) de diálogo y coordinación entre agentes de DDHH de la RASD antolatu zen. 55 lagunek (18 emakume), gobernuetako ordezkariak, erakundeak eta saharar aktibistek parte hartu zuten. Saioetan nazioarteko espezialistek jardun zuten.

Webinar hauek egin ziren: *Encuentros sobre la desaparición forzada: reflexiones para la construcción de paz y la lucha contra la impunidad*, eta *El Fuego Escondido: conversatorio sobre víctimas de minas en el Sáhara Occidental*. Bertan parte hartu zuten Carlos Martín Beristainek, Francisco Etxeberriak eta saharar erakundeen ordezkariak.

Parte-hartzaileak: Carlos Martín Beristain, Tatiana Montenegro, Gloria Guzmán, Irantzu Mendia Azkue. Kolaboratzaileak: Gabriella Citroni, Francisco Etxeberria, Gianfranco Fattorini, Luis Mangrané, Helena Rodríguez-Bronchú, Edith Rodríguez Cachera, Juan Soroeta.

Garapenerako politiken eta nazioarteko lankidetzaren koherentzia

UPV/EHUK 2018-2020 aldirako ikerketa talde gisa onartutako ikerketa ildoek nazioarteko garapenera eta lankidetzari buruzko eztabaiden eta gai horien inguruko proposamenen azterketa kritikoa dute ardatz.

Taldearen lan arloen artean, Agenda 2030en azterketa eta Garapen Jasangarriko Helburuak daude. Inplikazioak, ezarpena, ondorioak eta kontraesanak dira nabarmenenak. Ildo horretan, Garapenerako Politiken Koherentziaren zeregina ere aztertzen da, eta baita nazioarteko lankidetzaren sistema, haren eragileak eta tresnak ere.

Taldearen lanak arreta jartzen du erakunde dezentralizatuaren edo unibertsitatearen rolean, zeharkako gaietan (hala nola garapen gaietan genero joerekin zerikusia dutenetan) edo elikadura subirantotasunarekin zerikusia duten alderdietan, besteak beste.

2020an zuzenean parte hartu dugu Garapenerako Ikasketen Nazioarteko V. Biltzarraren antolaketan. M.ª José Martínezek eta Jorge Gutiérrezek (Garapenera buruzko Ikerketen Espainiako Sareko diruzaina eta presidentea, hurrenez hurren) parte hartu zuten, eta taldeko beste kide batzuek batzorde antolatzaile eta zientifikoetan jardun zuten, eta baita hitzaldietan ere, esaterako Koldo Uncetaren osoko bilkura batean.

Harrera ona izan duenez, lana sendotu egin da Euskal Lankidetzaren Publikoaren Atariaren esparruan (<https://euskalankidetzaren.hegoa.ehu.eus>), Euskadin lankidetzaren alorrean diharduten zortzi erakunde nagusiekin lankidetzan. Taldeak bultzatutako ekimen honek 2014tik finantzatutako proiektuei buruzko informazio bateratua

biltzen du, eta sektoreko erakundeen arteko gardentasuna eta koordinazioa bultzatzeko birtarteko bat da. 2020an, proiektuak eguneratu ziren eta Atariaren erabileraren eta funtzionaltasunaren diagnostikoa egin zen, zenbait hobekuntza erantsita.

2020an, taldeko kide Andrés Herrerak bere tesia defendatu zuen: “Encuentros y desencuentros entre el Desarrollo Humano y el Desarrollo Sostenible. Un análisis teórico y empírico del Desarrollo Humano Sostenible”, *cum laude* bikainaren kalifikazioarekin.

Madrilgo Complutense eta Andaluziako Loyola unibertsitateekin lankidetzan, eta MICINNen finantzaketarekin, “Articulación de agendas globales y agendas nacionales: el proceso de implementación de la Agenda 2030 en Europa y América Latina” proiektuari ekin zaio, 2023an amaituko den prozesuaren barnean. Proiektu horrez gainera, beste euskal erakundeekin, estatukoekin eta europarrekin lan egiten jarraitu da.

Koldo Uncetak, Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziaren aginduz, 2007ko Lankidetzaren Euskal Legeari buruzko txosten bat egin du. Zenbait forotan aurkeztu ondoren, 2021ean Lege berri bat egiteko aukerari buruzko eztabaidak bultzatzeko baliatzen ari da.

Taldeak 2020an argitaratutako lanetan, askotariko gaiak bildu dira: 2030 Agenda ikuspegi feministatik, edo Euskadiren kasuan, GIHeekin zerikusia duten gaiak eta eztabaidak, landaren garapenarekin zerikusia duten alderdiak eta nekazaritza eta elikadura alternatiboen sareak, edo Eusko Jaurlaritzak edo UPV/EHUK aurretik egindako ikasketen argitalpena.

Kideak: Jorge Gutiérrez (ikertzaile nagusia), Iratxe Amiano, Andrés Fernando Herrera, Irati Labaien, Eduardo Malagón, Ignacio Martínez, M.ª José Martínez, Michel Sabalza, Koldo Unceta, Unai Villena, Idoie Zabala.

Garapenari buruzko pentsamendu kritikoak

Garapenari buruzko pentsamendu kritikoak: teoriak, ikuspegiak eta esperientziak (PRO-2018K3/0030)

2020an amaitu da GLEAk 212.892,25 €-ko dirulaguntzarekin finantzaturako proiektu hau. Euskal elkartasunaren eta lankidetzaren eragileen gaitasunak sendotu nahi ditu proiektuak, garapenerako alternatibei buruzko eztabaidak eta nazioartekolankidetzako esku-hartzeetan ditzuten inplikazioak kritikoki ulertzeko, postgarapenaren ekarpenetatik abiatuta eta, zehazki, pentsamendu kolonialetatik, ekologistetatik eta feministetatik abiatuta.

2020an osatu da Jardunaldi Ziklo hau: *Más allá del desarrollo: teorías, enfoques y experiencias para abrir nuevos caminos*, hiru jardunaldirekin. Horietan proiektuaren hiru ikuspegiei buruz egin dugu eztabaida: postgarapena eta beste alternatiba praktikoak; bestelako feminismoak eta bizitzaren iraunkortasuna; eta iraunkortasun ekologikoa.

Yésica Álvarez-en liburu hau argitaratu da: *Post-desarrollo, pluralismo jurídico y derechos indígenas: alternativas al desarrollo y al derecho*.

Sei kasu azterketa amaitu ditugu, *Lan koadernoak* aldizkarian argitaratuak: “Buen vivir frente al (neo) extractivismo: Alternativas desde los territorios” (Juan Manuel Crespo); “Complementariedades entre economía social y solidaria y economía circular: Estudios de caso en el País Vasco y Suiza Occidental” (Unai Villalba, Catalina González-Jamett eta Marlyne Sahakian); “Evaluación del desarrollo humano y la sostenibilidad en el territorio: Integración del enfoque de las capacidades, los servicios ecosistémicos y la sostenibilidad fuerte” (Iker Etxano, Jérôme Pelenc); “Interseccionalidad, soberanía alimentaria y feminismos de Abya Yala: estudio de caso en Perú: FENMUCARINAP” (Leticia Urretabizkaia Gil); “Repensando conceptos, prácticas y sentidos en las estrategias económico alternativas desde el cotidiano de las mujeres cooperativistas de la Selva Central del Perú” (Ela Pérez); “Entre la minería y la industrialización del Litio: La apuesta

por la producción de Quinoa en el Altiplano Sud de Bolivia” (Elizabeth Jiménez).

Landutako ikuspegietatik ekimen eraldatzaileak inplementatzearen aukerak erakusteko, Euskal Herrian zein Abya Yalan egiten ari diren esperientziei buruzko zenbait ikus-entzunezko osatu ditugu: “Entretejiendo Red”; “Trantsizio Energetikoa”; “Permanencia y cambio. Visiones de paz y bienestar de mujeres del caribe colombiano”; “Estudio de caso Selva Central”; eta “Lakabe, tierra de árboles”.

Proiektuak bultzatutako gogoeta prozesua zenbait formatutan bildu eta zabaldu da. Horietako bat *Pentsamendu kritikoak, garapenez haratagoko begiradak* argitalpen monografikoaren hiru ale izan dira: “Postgarapena eta beste alternatiba praktiko batzuk”, 1. zk.; “Beste feminismoak eta bizitzaren iraunkortasuna”, 2. zk.; eta “Iraunkortasun ekologikoa”, 3. zk.

Azkenik, *EmantzipAkzioa: beste mundu posible batzuetarako teoria eta praktika kritikoak* ikastaroak proiektuaren ikaskuntzen sistematizazioa eta landutako material guztiak biltzen ditu.

Kideak eta kolaboratzaileak: Iker Etxano, Yenifer García, Juan Tellería, Leticia Urretabizkaia, Unai Villalba eta Yésica Álvarez.

Hezkuntza

Justicia Alimentariarekin *Inclusión del derecho a la Alimentación y el Desarrollo Sostenible con enfoque de género, en 6 familias de la Formación Profesional* hitzarmena

2020ko otsailean, COVID-19aren ondoriozko pandemiaren eta martxoan alarma-egoeraren

dekretuaren ondorioz, goitik behera aldatu zen ikastetxeen egoera, eta baita hitzarmenean esku hartzen dugun eragileen arteko harremana ere. Aldatu egin ziren ikastetxeen premiak eta lehen-tasunak, baina baita komunikatzeko bide tradizionalak ere. Inplikaturako ikastetxeekiko kontaktuari eustea izan zen laguntza estrategia, eta aurretik antolatuta zeuden jarduera presentzial gehienen ordezkintza birtualak egin ziren. Egoera horren eraginez, ahalegin handia egin behar izan genuen online estrategiak eta prestakuntza garatzeko, eta denbora gehiena ingurune birtualetan dugun presentzia hobetzeko baliatu genuen.

Aurten bost ikastetxe gehiago elkartu dira. Gaur egun, Andaluzia, Euskadi, Katalunia, Balearrak, Madril, Gaztela Mantxa eta Aragoiko 28 ikastetxerekin ari gara lanean.

2020an irakasleen 4 prestakuntza egin ditugu online (2 Madrilen, 1 Balearretan eta 1 Euskadin). Loturak egin ditugu UNED eta INTEFekin, erakunde ofizialek eta estatu mailakoek homologatutako prestakuntzaren alde egiteagatik. Era horretara, uztailean, *La alimentación como herramienta de innovación educativa. Hacia un mundo más sano, justo y sostenible* udako ikastaroa egin zen, UNEDekin lankidetzan.

Nekazaritzako LHrako gida egin dugu *Eta kooperatiba agroekologiko bat sortuko bagenu? Erronketan oinarritutako ikaskuntza kolaboratiboa, gaztelaniaz, euskaraz eta katalanez argitaratua.*

Halaber, *Nekazaritza arloko LH Tresna kita. Lanbide Heziketa* osatu dugu, askotariko baliabideak bateratzen dituen, irakasleei beren irakaskuntza jardueran laguntzeko.

Horrez gainera, programaren euskarri den webgunea dugu, haren garapenari buruzko garrantzizko informazio guztiak, eskura dauden baliabideak eta parte hartu duten ikastetxeak biltzen dituen (<https://redalimentacion.org/es>).

Azkenik, ekonomia sozial eta solidarioko sareekin eta programaren ezaugarri den ikuspegiarekin konprometitu dauden enprekin harreman zehatzak ezartzea lortu dugu. Era horretara, lehenengo lankidetzak hitzarmenak egin ahal izan dira enpresen eta ikastetxeen artean, praktikan ari diren ikasleen harrera egiteko.

Justicia Alimentariarekin *Escuela de madres y padres para el fomento de una alimentación sana y sostenible acorde con los ODS* hitzarmena

COVID-19aren ondoriozko pandemiak eragindako testuinguruak asko eragin dio hitzarmen honen garapen arruntari. Familiekin eta egitura antolatuekin (AMPA, Federaciones eta CEAPA) egindako lana moteldu da, talde horiek arreta premiazko beste alderdi batzuetan jartzen zutela ziurtatzeko, esaterako neska-mutilen hezkuntza prozesuak beren bideari jarraitzen diotela ziurtatzeko, baita teleirakaskuntzaren formatuan ere; edo, aurrerago, ikastetxeetan jardura presentzialera itzultzeko prozesua eta ikasgeletarako itzulera zer baldintzatan egingo zen kontrolatzea.

Hala ere, aurtan aurrera egin ahal izan dugu ikerketaren egituraren eta irismenean, aurrerago,

pandemiaren testuingurua “gainditu” eta gero, egoeraren diagnostiko zehatzagoa egiteko aukera emango diguna. Ikerketa honen diseinu metodologikoarekin amaitzeko, familien, ikasleen eta irakasleen gai honi buruzko iritziak jasotzeko tresna egokien inguruko aholkularitza ematen ari diren zenbait unibertsitatekin jardun dugu.

CEAPArekin batera osatu da erakunde horrek eta bertako Federazioek hartu nahi duten elikadura ereduari buruzko posizionamendua jasotzen duen agiria.

Aurrera egin dugu ikastetxeetako elikadurarako erreferentziazkoa izango den webgunea bat sortzeko (GJHetan oinarrituta), eta hurrengo ikasturtean ezagutaraziko da.

Prestakuntza planak formatu birtualera aldatu dira. IGEEi –familien eskolak– eta Federazioei zuzendutako ikastaroak dira. Guztira, 5 prestakuntza edizio egin dira (Madril, Valentzia-Balearrak, Andaluzia, Katalunia eta Aragoitik koordinatuak), eta 1.000 pertsonak eman dute izena.

Horrez gainera, prestakuntza tresnak osatu dira, jangeletako hezitzaileei zuzendutako, elikaduraren arazo globalari heltzeko eta hori aldatzeko egin litezkeen ekintzak identifikatzeko helburuarekin.

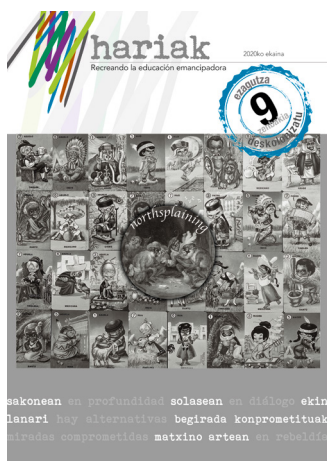

Laguntza eta prestakuntza lana biltzen eta sistematizatzen ari gara, eta horrekin, elikaduraren alorreko eraldaketa prozesuak bultzatzeko estrategia teorikoa eta gida osatuko dugu, baliagarriak izango direnak hezkuntzaren komunitatea osatzen duten eragile ez diren beste eragileek bereganatzeko.

Hezkuntza kritikoa prozesuei laguntzeko hausnarketak, eztabaidak eta proposamenak. Gizarte Eraldaketarako Hezkuntzaren V. Biltzarra (PRO-2019K3/0030)

Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziak finantzaturako proiektu honen helburua kultura kritiko akademikoaren eta ekoizpen sozialaren arteko elkarrizketak ezartzea da, subjektu kritikoen agentzia indartzeko eta emantzipazio ekintzarako zentzu berriak proposatzeko. Besteak beste, *Hariak* aldizkariaren edizioa eta *Gizarte Eraldaketarako Hezkuntzaren V. Biltzarra* egin dira.

Ekainean *Hariak*. *Recreando la educación emancipadora* aldizkariaren 9. zenbakia argitaratu genuen, gai dekolonialean zentratua, begirada eraldatzailearen zentzua birpentsatzeko erronka gisa, bai mugimendu eraldatzaileena, bai Akademia kritikoa.

7 urte igaro dira azken biltzarretik, eta globalizazio neoliberalerako prozesuak eta COVID-19aren pandemiak areagotu duen gaur egungo krisi sistemikoa ulertzeko eta hari aurre egiteko estrategiak kolektiboki birdefinitzea ahalbidetuko duen ekitaldi berri bat antolatzea pentsatu genuen. Hori da, hain zuzen, Gasteizen 2021eko azaroan egingo den V. Biltzarra egitera bultzatzen duen funtsezko ideia. Kongresua definitzeko, estrategikotzat jo dugu zenbait subjektuen, eragileren eta lurralderen parte-hartze aktiboa, Euskadin, Galizian, Madrilan eta Melillan egingo diren 4 prestakuntza topaketen bidez.

Irailaren 18an, lehenengo topaketa egin genuen Bilbon (Bizkaia Aretoa eraikina, UPV/EHU), mugimendu feministen eta lankidetzaren eraldatzailearen mugimenduaren esperientziari buruz. Azaroaren 6an, pandemiaren ondorioz, Galiziako bigarren topaketa formatu birtualean antolatu behar izan genuen, *Ikuspegi ekosoziala, landa eremuak bizitza lurralde gisa* gaia jorratzeko asmoarekin. Topaketa bakoitzean gai bat landu genuen, modu espezifikoan, beste lurraldeetakoekin lotuko zena modu intersektionalean, zenbait esparrutan askotariko subjektuak dagoeneko entseatzen ari diren diskurtso eta esperientzia horiei estaldura emango dien hezkuntza aukera bat osatzeko helburuarekin.

Herritartasun globala birpentsatzea pandemia garaian. Gizarte Eraldaketarako V. Hezkuntza Biltzarra (2020/PRYC/001089)

Garapenerako Nazioarteko Lankidetzaren Espainiako Agentziak (AECID) finantzaturako proiektu honek *Gizarte Eraldaketarako Hezkuntzaren V. Biltzarra* eratzeko prozesuan planteaturako emaitzak babesten eta osatzen ditu, gaur egungo pandemia egoerari erantzun interdependente eta globala emateko helburuari jarraituz. Gure ustez, beharrezkoa da eredu bere osotasunean birpentsatzea, eta orobat birpentsatzea krisia eragin duten arazoak eta herritarrei aurre egiteko gaitasun egokiak indartu ditzakeen hezkuntza ekintzak ere.

Biltzarrak eraikuntza kolektiboko prozesu baten aldeko apustua egin du, eta, alde batetik, Garapenerako Lankidetzako Erakundearen Espainiar Koordinakundearen, Madrilgo GGKEen Sarearen, GGKEen Koordinakunde Galiziarren eta Andaluziako GGKEen Koordinakundearen laguntza izan du. Bestalde, Elkargune Taldea delakoaren bidez, GGKEen eta elkartasunaren eremuko 25 pertsonak baino gehiagok parte hartzen dute modu aktiboan, baina baita unibertsitateko datozenek eta prestaketa topaketen ekarpenak jasotzen ari garen lurraldeetako kolektiboetako eta gizarte mugimenduen eremukoek ere.

Kideak eta kolaboratzaileak: Gema Celorio, Juanjo Celorio, Raquel Calvo, Amaia del Río, Joseba

Sainz de Murieta, Jone Martínez-Palacios, Begoña Zabala, José Antonio Antón, Clara Ruiz, Jordi Menéndez, Inmaculada Cabello, Iraide Fernández, Gloria Sosa, Alejandra Boni, José Luis Villena, M.ª Luz de la Cal, Sandra Dema, Jaume Martínez, M.ª Jesús Martínez, Marta Barandiarán, Maggy Barrère, Maitane Picaza, Asier Arcos, Pepe Ruiz eta Alberto Gastón.

3.2. Beste ikerketa jarduera batzuk

Agricultores Familiares, Innovación y Mercados. FONTAGROk (Banco Interamericano de Desarrollo) finantzatutako proiektua. Iraupena: 2017ko apirila - 2020ko abendua. Hegoako ikertzaile taldea: Mirene Begiristain Zubillaga eta Eduardo Malagón Zaldúa.

3.3. Doktorego tesiak

Hegoa Institutuan 2020an defendatutako doktorego tesiak

HERRERA HERRERA, Andrés Fernando: "Encuentros y desencuentros entre el desarrollo humano y el desarrollo sostenible. Un análisis teórico y empírico del desarrollo humano sostenible". Tesiaren zuzendariak: Koldo Unceta Satrustegui eta Jorge Gutiérrez Goiria. Defentsaren data: 2020ko urtarrilak 16. Kalifikazioa: Bikain *cum laude*.

AGIRREAZKUENAGA ONAINDIA, Leire: "Tokiko erantzuna arazo globalari. Iraunkortasunerako hezkuntza: kudeaketa eta ezarpena eragile gakoaren ikuspegitik Euskal Autonomia Erkidegoan / Local answer for a Global issue. Education for sustainability: governance and implementation from key actors' perspective in the Basque Autonomous Community". Tesiaren zuzendariak: Pedro Manuel Martínez Monje eta Karlos Pérez Alonso de Armiño. Defentsaren data: 2020ko abenduak 10. Kalifikazioa: Bikain *cum laude*.

Doktorego Programan matrikulatutako doktore tesiak

Hegoaren Garapenari buruzko Ikasketak Doktorego Programan (UPV/EHU) 83 tesi matrikulatu dira guztira 2019-2020 ikasturtean, eta horietatik 16 matrikulatu dira 2020ko deialdian. Azken horien artean, 8 tesi EAEkoak ziren, 5 Latinoamerikakoak eta 1 Afrikakoak.

3.4. Nazioarteko batzorde eta ordezkarietako partaidetza

UPV/EHUko Ikasketa Feministak eta Generokoak Unibertsitate Masterraren Batzorde Akademikoa.

Almenara, Revista Extremeña de Ciencias Sociales aldizkariaren Batzorde Zientifikoa.

Kolonbiako Uniminutu Unibertsitateko *Praxis Pedagógica* Aldizkariko Batzorde Zientifikoa.

Garapenari erronkak: eraldaketa prozesuak justizia globalerantz izenburuko Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarraren Batzorde Zientifikoa, Bilbo, maiatzak 27-29.

Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitateko (UPV/EHU) III. Biltzarra, "Gure Gradu Amaierako Lanek (GrAL) mundua aldatzeko balio dute" gaiari buruzkoa, urriak 22.

FLACSO-Ecuador-en *Mundos Plurales* aldizkariaren Batzorde Editoriala.

Ekuadorreko UCEn *Economía* aldizkariaren Batzorde Editoriala.

UPV/EHUko Gizarte eta Komunikazio Zientzien Fakultateko Berdintasun Batzordea.

Eusko Jaurlaritzaren Giza Eskubideen Defendatzaileak aldi batez Babesteko Programaren Hautaketa Batzordea.

Inguruak. Soziologia eta Zientzia Politikoaren Euskal Aldizkariaren Aholkularitza Batzordea.

UPV/EHUko *Lan Harremanak - Revista de Relaciones Laborales* aldizkariko Aholkularitza Batzordea.

Revista Española de Sociología aldizkariaren Aholkularitza Batzordea.

Madrilgo Unibertsitate Autonomoko *Revista Académica de Relaciones Internacionales* aldizkariaren Batzorde Aholkularia.

Sociología del Trabajo aldizkariaren Batzorde Aholkularia.

Commons. Revista de Comunicación y Ciudadanía Digital aldizkariaren Batzorde Editoriala.

Revista Iberoamericana de Estudios de Desarrollo aldizkariaren Editoreen Batzordea eta Batzorde Editoriala.

UPV/EHUko *Lan Harremanak - Revista de Relaciones Laborales* aldizkariko Batzorde Editoriala.

Hegoaren *Cuadernos de Trabajo/Lan Koadernoak* aldizkariaren Erredakzio Batzordea.

Red Española de Estudios del Desarrollo (REEDES) sarearen zuzendaritza batzordea.

Sociedad de Economía Mundial (SEM) elkartearen zuzendaritza batzordea.

Euskadiko Red de Economía Alternativa y Solidaria (REAS) sarearen zuzendaritza batzordeko lehendakaritza.

Red Española de Estudios del Desarrollo (REEDES) sarearen zuzendaritza batzordeko lehendakaritza.

Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarren Batzorde Antolatzaileko lehendakaritza, idazkaritza teknikoa eta bokalak, Bilbo, maiatzak 27-29.

Sustainability aldizkariaren Topic Editor.

3.5. Hitzaldiak eta komunikazioak

BARANDIARÁN GALDÓS, Marta; BARRENECHEA AYESTA, Miren; CARDONA RODRÍGUEZ, Antonio; GONZÁLEZ LASQUIBAR, Xabier; MIJANGOS DEL CAMPO, Juan José: “Avancemos

hacia la formación de egresados universitarios que trabajen por el bien común”, *Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarra*, Hegoa eta REEDES, Bilbo, maiatzak 27-29.

DE LA CAL, M.ª Luz: “El objetivo de la corresponsabilidad paritaria: políticas públicas para la organización social del trabajo y el cuidado”, txostena *La vida en el centro: ¿qué tipo de políticas públicas necesitamos?* sinposioan, Eusko Ikaskuntzak antolatua, Bilbo, azaroak 5.

ERAUSKIN, Artizar *et al.*: “¿Cuál es el impacto social de la actividad universitaria? Cálculo de la huella social de la Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU)”, *Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarrean* aurkeztutako posterra, Hegoa eta REEDES, Bilbo, maiatzak 27-29.

GUTIÉRREZ GOIRIA, Jorge; AMIANO, Iratxe: “La compra pública sostenible como medio para cumplir la agenda internacional de desarrollo”, *Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarra*, Hegoa eta REEDES, Bilbo, maiatzak 27-29.

LABAIEN, Irati; GUTIÉRREZ GOIRIA, Jorge; HERRERA, Andrés: “La Coherencia de Políticas en las Comunidades Autónomas: una visión desde las políticas de cooperación al desarrollo”, *III Congreso Internacional del ICCA sobre Gobierno y Políticas Públicas en el marco de los Objetivos de Desarrollo Sostenible*, Madril, azaroak 18-20.

MARTÍNEZ HERRERO, M.ª José; ZABALA ERRAZTI, Idoie: “La corresponsabilidad de los cuidados en el ámbito universitario”, *Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarra*, Hegoa eta REEDES, Bilbo, maiatzak 27-29.

MARTÍNEZ TOLA, Elena; ARESKURRINAGA, Eñen; ZABALO, Patxi: “Liberalización comercial, especulación financiera y crisis alimentaria: los beneficios por encima de las necesidades y los derechos”, *Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarra*, Hegoa eta REEDES, Bilbo, maiatzak 27-29.

MUJICA CHAO, Itziar: “Pacifismo, no violencia y resistencia civil no violenta en las Relaciones Internacionales”, *Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarra*, Hegoa eta REEDES, Bilbo, maiatzak 27-29.

OION, Raket: "Symbolism and art in Colombian women's resistance and peace building", *3th International Conference on Future of Women*, Bangalore (India), otsailak 13-14.

OION, Raket: "La cooperación internacional en el fortalecimiento de las políticas de equidad, género y paz en Colombia", *Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarra*, Hegoa eta REEDES, Bilbo, maiatzak 27-29.

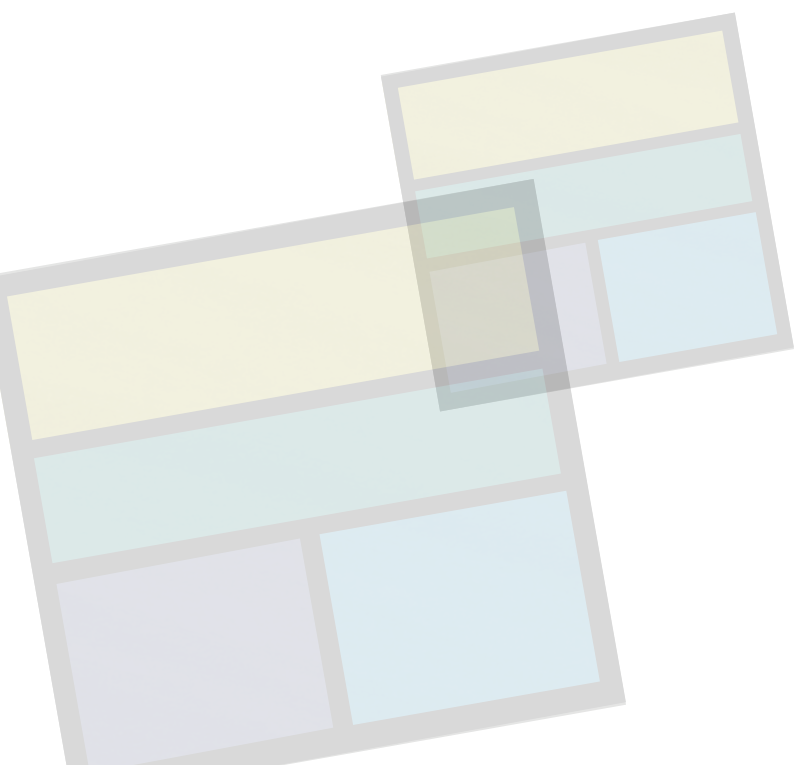
OION, Raket: "Feria Agroecológica en el Campus de Álava: un recurso para acercar la alimentación sostenible a los estudiantes universitarios", *VIII Congress of Agroecology*, Vigo, uztailak 3.

OION, Raket: "Aprendizaje-Servicio universitario en Trabajo Social: alcance, condicionantes y límites", *4th International Virtual Conference on Educational Research and Innovation*, irailak 23-24.

OION, Raket: "Formación universitaria ante el suicidio en Trabajo Social", *4th International Virtual Conference on Educational Research and Innovation*, irailak 23-24.

PÉREZ-IRIBARREN, Estibaliz *et al.*: "Cálculo de la huella ambiental de organización de la Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatea", *Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarrean aurkeztutako posterra*, Hegoa eta REEDES, Bilbo, maiatzak 27-29.

VILLALBA-EGILUZ, Unai; EGIA-OLAIZOLA, Andoni; PÉREZ DE MENDIGUREN, Juan Carlos: "La Sostenibilidad en cuestión entre la Economía Social y Solidaria y los ODS. Estudio de caso de Beterri-Buruntza en el País Vasco", *Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarra*, Hegoa eta REEDES, Bilbo, maiatzak 27-29.

4. Argitalpenak

4.1. Liburuak

ÁLVAREZ, Yesica: *Postdesarrollo, pluralismo jurídico y derechos indígenas: alternativas al desarrollo y al derecho*, Tirant lo Blanch, Valentzia.

CELORIO, Juan José: *Transitar de la Educación para el Desarrollo a la Educación para una Transición Emancipadora: Retos alternativos a la crisis civilizatoria de la Modernidad = Trantsizio Emantzipatzailerako Hezkuntzarako bidea, Garapenerako Hezkuntzatik abiatuta: Erronka alternatiboak Modernitatearen zibilizazio-krisiari*, Hegoa, Bilbo.

DE ISUSI, Javier: *Transparentes. Historias del exilio colombiano*, Hegoa eta Comisión de la Verdad de Colombia, Bilbo.

ETXANO, Iker; VILLALBA-EGILUZ, Unai; GARCÍA, Yenifer (koord.): "Sostenibilidad ecológica - Iraunkortasun ekologikoa", *Pensamientos críticos, miradas que van más allá del desarrollo*, 3. zk., Hegoa, Bilbo.

FERNÁNDEZ-VILLA, Maite; GUTIÉRREZ GOIRIA, Jorge; FERNANDO HERRERA, Andrés; MARTÍNEZ HERRERO, M.ª José; PÉREZ DE ARMIÑO, Karlos (ed.): *Libro de Actas V Congreso Internacional de Estudios del Desarrollo: Desafíos al desarrollo: procesos de cambio hacia la justicia global = Akten Liburua Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarra: Garapenari erronkak: eraldaketa prozesuak justizia globalerantz = Conference Proceedings V International Conference of Development Studies: Challenges to development: processes of change towards global justice*, Hegoa, Bilbo.

GARCÍA, Yenifer; URRETABIZKAIA, Leticia (coords.): "Feminismos otros y sostenibilidad de la vida - Bestelako feminismoak eta bizitzaren iraunkortasuna", *Pensamientos críticos, miradas que van más allá del desarrollo*, 2. zk., Hegoa, Bilbo.

GUTIÉRREZ-SOLANA JOURNOUD, Ander; ZIRION LANDALUZE, iker: *Dosier: La protección*

frente a la violencia sexual en conflictos armados. Instrumentos jurídicos internacionales y su aplicación = Dosierra: Sexu-indarkeriaren aurreko babes gatazka armatuetan. Nazioarteko tresna juridikoak eta haien aplikazioa, Hegoa, Bilbo.

GUZMÁN ORELLANA, Gloria; MENDIA AZKUE, Irantzu: *Guía didáctica del documental Voces Plurales: Estrategias de mujeres por la memoria y la justicia en Guatemala. Dokumentalaren Gida Didaktikoa Askotarko Ahotsak: Emakumeen estrategiak memoria eta justiziaren alde Guatemalan*, Hegoa, Bilbo.

HEGOA: *Propuesta de Sistema de Indicadores de género para el diseño y seguimiento de políticas públicas vascas de paz, derechos humanos y memoria = Generoko Adierazle-Sistemaren proposamena, bakearen, giza eskubideen eta memoriaren euskal politika publikoak diseinatu eta haien jarraipena egiteko*, Hegoa, Bilbo.

MENDIA AZKUE, Irantzu (ed.): *Enfoque de género en comisiones de la verdad: Experiencias en América Latina y África = Genero-ikuspegia egiaren batzordeetan: Latinoamerikako eta Afrikako esperientziak*, Hegoa, Bilbo.

PALACIOS BRICEÑO, Ana María: *Dosier: La protección de los derechos económicos, sociales, culturales y ambientales en conflictos armados. Perspectiva internacional y de género = Dosierra: Eskubide ekonomiko, sozial, kultural eta ingurumenekoen babes gatazka armatuetan. Nazioarteko eta genero-ikuspegia*, Hegoa, Bilbo.

PÉREZ, Ela; GONZALES, Adriana (ed.): *Políticas públicas: Estrategias económico alternativas y derechos económicos de las mujeres*, Hegoa, Bilbo; eta Universidad Nacional Mayor de San Marcos Unibertsitateko ESSP mintegia, Lima.

PUIG LIZARRAGA, Carlos; GURIDI ALDANONDO, Luis (koord.): *Emprendizaje social en Economía Social y Solidaria: El papel de las universidades y centros de formación profesional = Gizarte-ekintzailatza Ekonomia Sozial eta Solidarioan: Unibertsitateen eta lanbide-heziketako ikastetxeen eginkizuna*, Hegoa, Bilbo.

PUIG LIZARRAGA, Carlos; GURIDI ALDANONDO, Luis (koord.): *El papel de los territorios en el emprendizaje social en Economía Social y Solidaria = Lurraldeak eta gizarte-ekintzaitza Ekonomia Sozial eta Solidarioan*, Hegoa, Bilbo.

RODRÍGUEZ-BRONCHÚ CARCELLER, Helena; CITRONI, Gabriella: *Documentación, sistematización, incidencia y denuncia de casos de desaparición forzada y detención arbitraria: Guía metodológica para organizaciones saharauis = (Árabe)*, Hegoa, Bilbo.

TELLERÍA, Juan; VILLALBA-EGILUZ, Unai; GARCÍA, Yenifer (koord.): "Postdesarrollo y otras alternativas prácticas - Posgarapena eta beste aukera praktiko batzuk", *Pensamientos críticos, miradas que van más allá del desarrollo*, 1. zk., Hegoa, Bilbo.

4.2. Hegoa Lan Koadernoak

CRESPO, Juan Manuel: "Buen vivir frente al (neo) extractivismo: Alternativas desde los territorios", *Hegoa Lan Koadernoak*, 81. zk., Bilbo.

KING MANTILLA, Katuska: "Caracterización de las empresas multinacionales en el marco de los flujos financieros ilícitos", *Hegoa Lan Koadernoak*, 82. zk., Bilbo.

VILLALBA-EGILUZ, Unai; GONZÁLEZ-JAMETT, Catalina; SAHAKIAN, Marlyne: "Complementariedades entre economía social y solidaria y economía circular: Estudios de caso en el País Vasco y Suiza Occidental", *Hegoa Lan Koadernoak*, 83. zk., Bilbo.

ETXANO GANDARIASBEITIA, Iker; PELENC, Jérôme: "Evaluación del desarrollo humano y la sostenibilidad en el territorio: Integración del enfoque de las capacidades, los servicios ecosistémicos y la sostenibilidad fuerte", *Hegoa Lan Koadernoak*, 84. zk., Bilbo.

URRETABIZKAIA GIL, Leticia: "Interseccionalidad, soberanía alimentaria y feminismos de Abya Yala: estudio de caso en Perú: FENMUCARINAP", *Hegoa Lan Koadernoak*, 85. zk., Bilbo.

PÉREZ ALVA, Ela; GUILLÉN, Elizabeth: "Pensamientos críticos sobre el desarrollo. Estudios de caso: Repensando conceptos, prácticas y sentidos en las estrategias económico alternativas desde el cotidiano de las mujeres cooperativistas de la Selva Central del Perú", *Hegoa Lan Koadernoak*, ale berezia, Bilbo.

JIMÉNEZ, Elisabeth: "Pensamientos críticos sobre el desarrollo. Estudios de caso: Entre la minería y la industrialización del Litio: La apuesta por la producción de Quinoa en el Altiplano Sud de Bolivia", *Hegoa Lan Koadernoak*, ale berezia, Bilbo.

4.3. Hegoak Zabalduz

GARAYAR, Ainhoa; ALDAZ, Maider; ÁLVAREZ, Igor; AROCENA, Jone: "Kontabilitate Finantzarioaren begirada zabalduz gizarteari eta naturari buruzko informazioa. Gizarte Kontabilitatearen jatorria, eboluzioa eta etorkizuneko erronkak", *Hegoak Zabalduz 16*, Hegoa, Bilbo.

BARREDO-ZURIARRAIN, Juan; MOLERO SIMARRRO, Ricardo: "Txina: Garapen eredu birbidertzea eta munduko ekonomian zeregin berria", *Hegoak Zabalduz 17*, Hegoa, Bilbo.

LÓPEZ CASTILLO, María: "Happykrazia: psikologia positiboaren hedapena eta bizitzaren psikopatologizazioan duen eragina", *Hegoak Zabalduz 18*, Hegoa, Bilbo.

ERAUSKIN, Artitzar: "Herri Administrazioaren erosketak: berdeak, sozialak, berritzaileak... arduratsuk", *Hegoak Zabalduz 19*, Hegoa, Bilbo.

SAINZ DE MURIETA, Elisa; ESCAPA, Marta: "Klima-aldaketari buruzko hitzaurrea: inpaktuak eta egokitzapena", *Hegoak Zabalduz 20*, Hegoa, Bilbo.

4.4. Hariak. Recreando la educación emancipadora

"Descolonizar el conocimiento = Ezagutza deskolonizatu", *Hariak. Recreando la educación emancipadora* 9. zk., ekaina, Hegoa, Bilbo.

4.5. Artikuluak, ikerketak eta liburuetakoko kapituluak

AKIZU-GARDOKI, Ortzi; KUNZE, Conrad; COXETER, Anthony; BUENO, Gorka; WIEDMAN, Thomas; LÓPEZ-GUEDE, José Manuel: "Discovery of a possible Well-being Turning Point within energy footprint accounts which may support the degrowth theory", *Energy for Sustainable Development*, 59, 22-32. or.

ATUTXA, Ekhi; ZUBERO, Imanol; CALVO-SOTOMAYOR, Iñigo: "Scalability of Low Carbon Energy Communities in Spain: An Empiric Approach from the Renewed Commons Paradigm", *Energies*, 13, 5045.

ATUTXA, Ekhi; ZUBERO, Imanol; CALVO-SOTOMAYOR, Iñigo: "El paradigma de lo común y la gestión de la energía en España: oportunidades para la convergencia entre diferentes", *Scripta Nova*, XXIV. alea, 650. zk.

BARINAGA-REMENTERIA, Itziar; ETXANO, Iker: "Weak or Strong Sustainability in Rural Land Use Planning? Assessing Two Case Studies through Multi-Criteria Analysis", *Sustainability*, 12, 2422.

BARRENETXEA AYESTA, Miren; BARANDIARÁN GALDÓS, Marta: "Respuesta de la universidad a la Agenda 2030 desde el binomio: metodología-temática", *Sinergias - diálogos educativos para a transformação social*, 11. zk., Oporto, 75-89.

BARANDIARÁN GALDÓS, Marta; BARRENECHEA AYESTA, Miren; CARDONA RODRÍGUEZ, Antonio; MIJANGOS DEL CAMPO, Juan José: "Las competencias transversales en el contexto de la Agenda 2030", *Innovación y Educación en la educación universitaria*, Ourense, 161-165.

BIDAURRATZAGA, Eduardo: "A vueltas con la integración africana: el Área de Libre Comercio Continental Africana como última panacea", *La Carta del GETEM*, 8. zk., UAM.

CELORIO DÍAZ, Gema: "Una educación emancipadora. La propuesta de Hegoa", in DÍAZ-SALAZAR, Rafael (koord.): *Ciudadanía Global. Una visión plural y transformadora de la sociedad y de la escuela*, I. alea, Fundación SM, Madril, 165-173.

GAINZA, Xabier; LIVERT, Felipe: "The electoral bias: the political economy of subnational transfers in Latin America", *Regional Studies*, 55(6). zk., 1032-1045.

GUTIÉRREZ GOIRIA, Jorge; MARTÍNEZ, Ignacio: "Los límites de la Ayuda Oficial al Desarrollo y sus debates: pobreza y desigualdad", *Progreso y bienestar. De las ideas sobre el progreso social a las políticas públicas de bienestar (y su declive)*, Valladolid deko unibertsitatea / Universidad Santo Tomás, 15-24.

GUTIÉRREZ GOIRIA, Jorge: "La Agenda 2030 en Euskadi: ¿compromiso o apariencia?", *Galde*, 28, 26-28.

HERRERA, Andrés; ETXANO, Iker: "Objetivos de Desarrollo Sostenible (ODS) y las perspectivas de la sostenibilidad", *Galde*, 28, 45-47.

IZAOLA, Amaia; ZUBERO, Imanol: "Empresa, trabajo, migración y desarrollo económico en Bizkaia: discursos y experiencias", in *Migraciones internas y su aportación al desarrollo de Bizkaia (1950-1980)*, Ramón Rubial Fundazioa, Bilbo, 183-279. or.

JAUSORO, Kristina; RUIZ DE ARETXABALETA, Kontxi; ACEBO, Ángel; SÁEZ, Amaia; ARANGUREN, Edurne; OION, Raket: "Trabajo social escolar ante la situación de emergencia por el covid-19. Propuestas de intervención. School social Work", *Servicios Sociales y Política Social*, XXXVII. alea (monografiko berezia), 161-167. or.

MARTÍNEZ HERRERO, M.ª José; FRANCO IBARZABAL Helena: "El Presupuesto Público = Aurrekontu publikoa", in MESA DEL OLMO, Adela et al.: *Introducción al Análisis de las Administraciones Públicas = Administrazio Publikoen Analisisirako Sarrera*, Euskal Herriko Unibertsitateko Argitalpen Zerbitzua, Leioa, 173-198. or.

MENDIA AZKUE, Irantzu: "La inclusión del género en la Comisión de la Verdad y la Reconciliación de Sudáfrica", in MENDIA AZKUE, Irantzu (ed.): *Enfoque de género en comisiones de la verdad: Experiencias en América Latina y África*, Hegoa, Bilbo.

MUJICA CHAO, Itziar: "Women's organizations in post-conflict contexts", RICHMOND, Oliver,

VISOKA, Gëzim (ed.): *The Palgrave Encyclopedia of Peace and Conflict Studies*, Palgrave Macmillan, Cham.

MUJKA CHAO, Itziar: "Aportes feministas al análisis de los conflictos y la construcción de paz en las relaciones internacionales", GARCÍA SEGURA, Caterina; SANAHUJA, José Antonio; VERDES-MONTENEGRO, Francisco J. (coords.): *100 años de Relaciones Internacionales: Una mirada reflexiva*, Tirant lo Blanch, Valentzia, 313-334. or.

MUJKA CHAO, Itziar: "Women's activism in the civil resistance movement in Kosovo (1989-1997): characteristics, development, encounters", *Nationalities Papers, The Journal of Nationalism and Ethnicity*, 48: 5, 843.-860. or.

OÑEDERRA ARAMENDI, Aintzira; BEGIRISTAIN ZUBILLAGA, Mirene; MALAGÓN ZALDUA, Eduardo: "El centro de acopio Sareko: aprendizajes para la gobernanza de las redes agroalimentarias alternativas en un salto de escala", *Estudios Geográficos*, 81. alea, 289. zk.

PÉREZ DE ARMIÑO, Karlos: "La COVID-19 como ensayo global de excepcionalidad", *IVIVA Iglesia viva: Pensamiento crítico y cristianismo*, 283. zk, monográfico de ARBAIZA, Mercedes; BARRETO, Daniel; MORA, Sebastián (coords.): *Más allá de la pandemia. Vivir en estado de excepción*, 27-44.

PÉREZ DE ARMIÑO, Karlos: "Editorial. Estudios de paz y posconflicto: aportes teóricos y empíricos desde la experiencia colombiana", *Revista Jurídicas*, 17. alea, 2. zk., 7-25.

PÉREZ DE ARMIÑO, Karlos (editore berezia): "Monográfico: Estudios de paz y posconflicto", *Revista Jurídicas*, 17. alea, 2. zk., Caldasko Unibertsitatea (Manizales, Kolonbia).

PÉREZ DE ARMIÑO, Karlos: "Instrumentos políticos y financieros de la UE para la prevención de conflictos. El inacabado camino de la fragmentación hacia la integración", *Araucaria. Revista Iberoamericana de Filosofía, Política, Humanidades y Relaciones Internacionales*, 45. zk., 155-183.

PÉREZ DE ARMIÑO, Karlos: "La teoría verde en las Relaciones Internacionales. Aportes y desafíos

de una corriente emergente", in GARCÍA SEGURA, Caterina, SANAHUJA, José Antonio, y VERDES-MONTENEGRO, Francisco J. (koord.): *100 años de Relaciones Internacionales: una mirada reflexiva*, Tirant lo Blanch, Valentzia, 330-367.

VILLALBA-EGILUZ, Unai; ARCOS-ALONSO, Asier; PÉREZ DE MENDIGUREN, Juan Carlos; URRETABIZKAIA, Leticia: "Social and Solidarity Economy in Ecuador: Fostering an Alternative Development Model?", *Sustainability*, 12(17), 6876.

VILLALBA-EGILUZ, Unai; EGIA-OLAIZOLA, Andoni; PÉREZ DE MENDIGUREN, Juan Carlos: "Convergences between the Social and Solidarity Economy and Sustainable Development Goals: Case Study in the Basque Country", *Sustainability*, 12(13), 5435.

VILLALBA-EGILUZ, Unai: "La Economía Social y Solidaria y el Buen Vivir en Ecuador", in CARRANZA, César eta MARTÍNEZ, Andrea (konp.): *Desafíos de la Economía Solidaria y Comunitaria. Acercamientos Conceptuales desde las experiencias*, UCE, Quito, 106-119. or.

ZABALA ERRAZTI, Idoie; MARTÍNEZ HERREIRO, M.ª José: "Una perspectiva feminista sobre la Agenda 2030", *Galde*, 28, 34-36.

ZIRION LANDALUZE, iker: "La Comisión de la Verdad y la Reconciliación de Sierra Leona: un primer paso hacia el análisis de género en la búsqueda de la verdad = Sierra Leonako Egiaren eta Adiskidetzearen Batzordea: egia bilatzean genero-analisis txertatzeko lehenengo urrats bat", in MENDIA AZKUE, Irantzu (ed.): *Enfoque de género en comisiones de la verdad: Experiencias en América Latina y África = Genero-ikuspegia egiaren batzordeetan: Latinoamerikako eta Afrikako esperientziak*, Hegoa, Bilbo, 107-132.

ZUBERO, Imanol: "Capital e ideología", *Documentación social*, 6. zk.

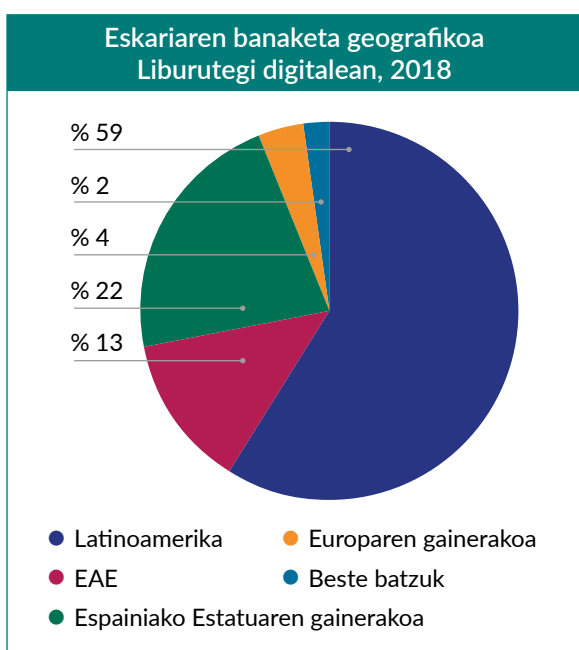
ZUBERO, Imanol: "Recuperar el sentido moral de la economía", *Gaceta sindical: reflexión y debate*, 34. zk., (Gizarte balioei, lanari eta sindikalismoari eskainitako alea), 129-144. or.

5. Irakaskuntzarako eta ikerketarako baliabideak

5.1. Dokumentazio Zentroaren zerbitzu digitalen 2020ko datuak

Gaur egun, Dokumentazio Zentroak 20.969 erregistro baino gehiago ditu Liburutegi digitalean. Hori da Hegoak-ek 1988. urteaz geroztik metatutako ondarea, eta bertan daude jasota Garapenari eta Lankidetzari buruzko gaur egunera arteko eztabaida nagusiak. Ondare hori edukitzeak eta erabiltzeak garapenerako lankidetzaren arloko lana eta politikak aurrera eramateko aukera eman die Institutuko irakasle eta ikertzaileei nahiz gizarte eragileei eta publikoari, oro har.

Azken hamarraldian Dokumentazio Zentroko zerbitzuak izan duen bilakaerak erakusten du Zentroa aldatu egin dela eta informazioaren eta komunikazioaren teknologia berrietara egokitu dela. 2020. urtean, Liburutegi digitaleko irakurgaien online banaketaren bitartez 1.488.138 PDF deskargatu dira (igoera hau ohiz kanpoko da, pandemiaren ondoriozkoa seguru asko).

Hegoaren Liburutegi digitala garapenean eta nazioarteko lankidetzan espezializatuta dagoen gaztelaniazko datu base nagusietako bat da. Datuen eskaria Amerikan izan da nagusiki handia (% 59). Joera horrek apur bat gora egin du aurreko urteetakoan aldean. Bestalde, kontsulten % 39 Europan egin dira. Zehazki, Euskal Autonomia Erkidegoaren esparrutik datoz kontsulten % 13, eta Espainiako estatuko gainerako autonomia erkidegoetatik, kontsulten % 22.

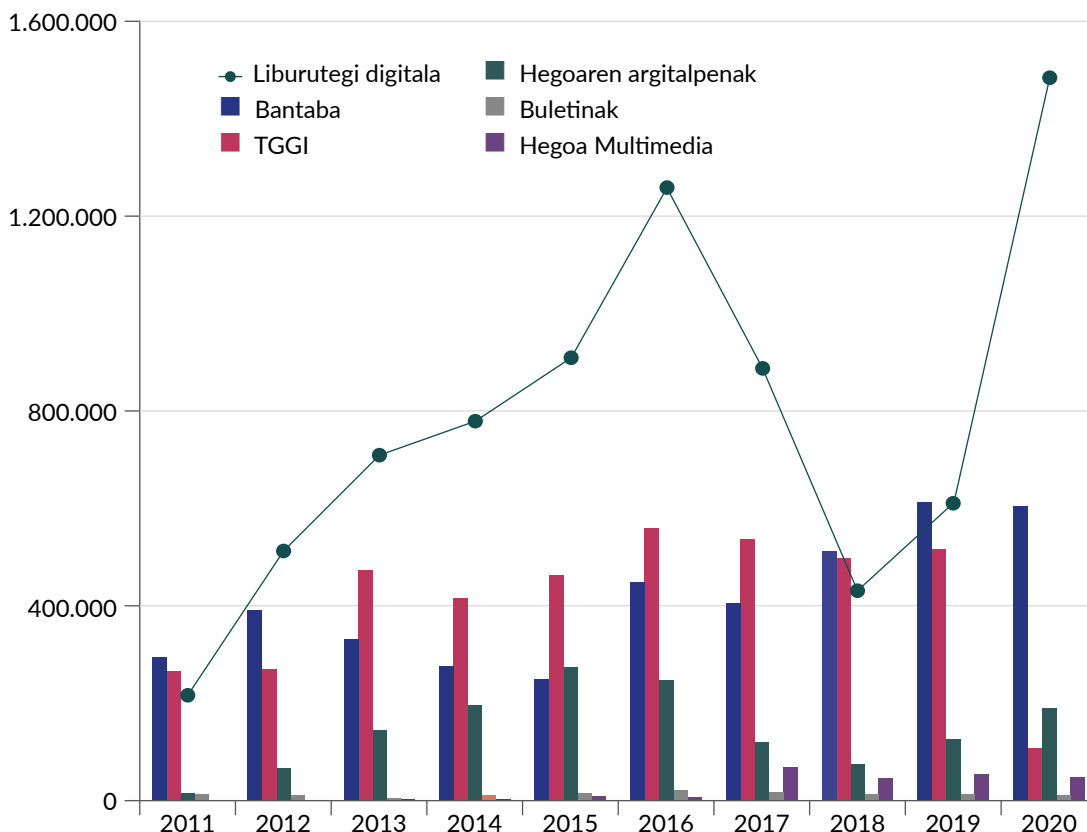
Dokumentu Zentroak informazio digitaleko beste zerbitzu hauek ere baditu:

- **Hegoaren argitalpenen webgunea:** Institutuak argitaratutako argitalpenetarako sarbidearen datuak, guztira: 188.809 PDF deskargatu dira. Deskargek % 49 egin dute gora, aurreko urtearekin alderatuta.
- **Hegoa Multimedia:** Aurten, Hegoa Institutuaren ekoizpen propioko bideo berriak sartu dira, Institutuak berak antolatutako jardunaldi, mintegi eta hitzaldietatik jasoak gehienak. 44.878 bideo deskargatu dira, erabiltzaileen hazkundea % 57koa izan da eta saioen hazkundea % 60koa.
- **Hemeroteka:** Zerbitzu hau iraunkorra da webgunean, eta 2.156 orrialde ditu. Horrek esan nahi du % 6ko jaitsiera egon dela aurreko urtearekin alderatuta.
- **Buletin elektronikoak:** Zerbitzu honen ustiapen datuen arabera, zerbitzuan 11.932 PDF deskargatu dira (% 13 murriztu da aurreko urteari dagokionez).
- **Horrez gainera,** kontuan izan behar dira liburutegiaren lokaletan doktoregaiei, graduondoko ikastaroetako ikasleei eta, oro har, ikasleei eta herritarrei aurrez aurre emandako zerbitzuak: 2020. urtean, 146 kontsulta eskaerari erantzun zitzaizkien. Horietatik, % 80 baino gehiago UPV/EHUko hirugarren zikloko ikasleek izan ziren.

Kontuan izan behar da Dokumentazio Zentroko sarrera presentziala itxi egin zela etxeko konfinamenduaren aldia, eta aretoko kontsulta zer-

bitzurako sarbidea itxita egon zela ia urte osoan, CRUEren irizpideei jarraituz. Ekainetik aurrera zabaldu zen berriro mailegu zerbitzua.

Deskargak (PDF): Liburutegi digitala vs. Hegoaren beste zerbitzu batzuk

Liburutegi digitala: 2009 (160.434); 2010 (186.757); 2011 (216.928); 2012 (514.036); 2013 (711.398); 2014 (781.354) +% 9,8; 2015 (911.981) +% 16,7; 2016 (1.262.353) +% 38,4; 2017 (890.126) -% 30; 2018 (430.915) -% 52; 2019 (610.456) +% 41,6; 2020 (1.488.138) +% 143

Bantaba: 2011 (294.967); 2012 (391.828); 2013 (331.578); 2014 (277.828) -% 19,3; 2015 (251.163) -% 10; 2016 (450.920) +% 79,5; 2017 (402.863) -% 12; 2018 (516.008) +% 28; 2019 (618.027) +% 19,7; 2020 (608.167) -% 2

TGGIko ataria: 2011 (267.083); 2012 (270.538); 2013 (474.564); 2014 (417.938) -13,5%; 2015 (463.936) +11%; 2016 (560.268) +% 20,7; 2017 (533.571) -% 5 ; 2018 (489.407) -% 8; 2019 (520.914) +% 6,4; 2020 (106.508) -% 80

Hegoaren argitalpenak-web: 2011 oct-dic (16.356); 2012 (67.043); 2013 (144.758); 2014 (196.426) +% 26,4; 2015 (274.036) +% 39,5; 2016 (247.755) -% 10; 2017 (120.484) -% 52; 2018 (80.577) -% 33; 2019 (126.387) +% 56,8; 2020 (188.809) +% 49

Dokumentazio Zentroaren buletinak: 2011 (13.709); 2012 (12.073); 2013 (5.589); 2014 (11.417) +% 104; 2015 (14.658) +% 28,3; 2016 (22.262) +% 51,1; 2017 (16.381) -% 27; 2018 (13.259) -% 20; 2019 (13.627) +% 2,7; 2020 (11.932) -% 13

Hegoa Multimedia: 2012 (81); 2013 (2.250); 2014 (2.928) +% 23,2; 2015 (8.584) +% 193,1; 2016 (8.081) -% 6; 2017 (68.146) +% 843; 2018 (37.459) -% 45; 2019 (55.700) +% 48,6; 2020 (44.879) -% 10

Grafikoan, Liburutegi digitalak eta zenbait zerbitzuek azken hamar urteetan izandako bilakaera ageri da. Zerbitzu horietako batzuk Dokumentazio Zentroko kudeaketaren berezko zerbitzuak dira, hala nola buletin tematikoak, multimedia zerbitzua eta berezko argitalpenak. Beste batzuk, berriz,

ez daude zuzenean Zentroaren mende, hala nola Bantaba eta DHL (Tokiko Giza Garapena) ataria.

Aurreko urteekin alderatuta, 2018an nabarmen jaitsi ziren deskargak, 2017. urteko azken hiruhilekoan Hegoako zerbitzarien softwarea berritu

zelako batez ere. Une horretatik aurrera, zerbitzariak gai dira sareko robotetatik datozen IP sarbi-deak bereizteko, eta horrek zerbitzuaren eragin-kortasuna hobetu du zalantzarik gabe, eta sareko makinak behin eta berriz sartzea eragotzi da. Hori dela eta, 2018an ez dira zenbatzen robotek egin-dako deskargak. Ordutik aurrera, datuek goranzko joera izango dute berriro ere.

5.2. Dokumentazio Zentroaren 2020ko multimedia berrikuntzak

“Decolonialidad y desarrollo, rompiendo esquemas del desarrollo actual”. Sarah Radcliffe. *Más allá del Desarrollo: Teorías, enfoques y experiencias para abrir nuevos caminos*. 35:34 minutu. Urtarrilak 23.

“Buen Vivir: ¿cruce de caminos o final del recorrido?”. Alberto Acosta eta Sarah Radcliffe. 100:37 minutu. Urtarrilak 23.

“Actores, instituciones y alianzas para el cambio”. Federico Demaria, Nacho Martínez, Amaia del Río eta Gema Celorio. *Más allá del Desarrollo: Teorías, enfoques y experiencias para abrir nuevos caminos*. 125:48 minutu. Urtarrilak 23.

“Feminismo decolonial, una propuesta antirracista y en resistencia frente al proyecto de modernidad”. Yuderky Espinosa. *Más allá del Desarrollo: Teorías, enfoques y experiencias para abrir nuevos caminos*. 88:55 minutu. Otsailak 27.

“Body politics and post-development: Disrupting the script of global capitalism”. Wendy Jane Harcourt. *Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarra (V. CIED): Garapenari erronkak: aldaketa prozesuak justizia globalerantz*. 23:20 minutu. Maiatzak 27.

“Desarrollo, Postdesarrollo y Cooperación en tiempos de coronavirus”. Koldo Unceta. *Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarra (V. CIED): Garapenari erronkak: aldaketa prozesuak justizia globalerantz*. 48:34 minutu. Maiatzak 28.

“Retos de paz y seguridad con igualdad y sustentabilidad ante las amenazas socioambientales nuevas”. Úrsula Oswald Spring. *Garapenari buruz-*

ko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarra (V. CIED): Garapenari erronkak: aldaketa prozesuak justizia globalerantz. 38:32 minutu. Maiatzak 28.

“COVID-19: Desafíos al desarrollo y la justicia global”. Yayo Herrero, José María Vera eta José Antonio Sanahuja. *Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarra (V. CIED): Garapenari erronkak: aldaketa prozesuak justizia globalerantz*. 1:33:57 minutu. Maiatzak 29.

“La pandemia y las alternativas al Desarrollo”. Boaventura de Sousa Santos. *Garapenari buruzko Ikasketen V. Nazioarteko Biltzarra (V. CIED): Garapenari erronkak: aldaketa prozesuak justizia globalerantz*. 50:24 minutu. Maiatzak 29.

“Repensando conceptos. Prácticas y sentidos en las estrategias económico alternativas desde el cotidiano de las mujeres en la selva central del Perú”. Ela Pérez eta Gina Rosas. 10:04 minutu. Ekainak 1.

“Permanencia y cambio: Visiones de paz y bienestar de las mujeres del Caribe colombiano”. Diana Gómez Correal, Yesid Fernando Hernández eta Leonardo López. 16:11 minutu. Ekainak 1.

“Entretejiendo Red: Memorias decoloniales de la Red de mujeres migradas y racializadas de Euskal Herria”. Mabel Valenzuela. 18:17 minutu. Ekainak 1.

“Lakabe”. Itziar Baztarrika. 29:39 minutu. Irailak 1.

“Trantsizio Energetikoa”. Itziar Baztarrika. 27:41 minutu. Urriak 1.

“El Régimen de protección de inversiones y sus impactos sobre los derechos humanos, la crisis climática y la respuesta de los gobiernos a la COVID-19”. Cecilia Olivet. *Hegoa masterren inaugurazioa*. 55:31 minutu. Urriak 5.

“Voces plurales. Estrategias de mujeres por la memoria y la justicia en Guatemala (Documental) = Askotariko ahotsak. Emakumeen estrategiak memoria eta justiziaren alde Guatemalan (Dokumentala)”. María José Rosales Solano eta Sonia Escobedo Escalante. 39:17 minutu. Azaroak 16.

6. Aholkularitza zerbitzuak

6.1. Erakundeei, aldundiei eta udalei emandako aholkularitza

2020an Bizkaiko eta Gipuzkoako Foru Aldundiei aholkularitza zerbitzuak eskaini zaizkie. Ondoren egiten da horien laburpena.

2019an Hegoari esleitutako kontratua gauzatu da Bizkaiko Foru Aldundiarekin. Horretan honako lan ildo hauek jasotzen dira:

- Garapenerako lankidetzaren proiektuetarako, gizartearen eraldaketa hezkuntzarako eta ekintza humanitarioetarako eta larrialdiko laguntzetarako dirulaguntzen deialdian aipatzen den araudia idazteko aholkularitza.
- Laguntzen deialdian aurkeztutako proiektuen ebaluazioa (137 proiektu) eta onartutako jarraipena (guztira 255 jarraipen txosten).
- Lankidetzaren espezializazioari ez duten eragileentzako prestakuntza ikastaroa, dirulaguntzen deialdian sartzeko baldintzak hobetzeko helburuarekin.
- Hausnarketa estrategikoko dokumentu bat edo oinarriak egitea, BFAn garapenerako lankidetzaren eta gizarte eraldaketaren alorreko hezkuntza politika publiko berri bat definitzeko.

Gainera, aurreikusita zegoen aurreko deialdietan finantzaturako proiektuen jarraipena egitea lekuan bertan, bai eta zuzeneko lankidetzako ekimen bat identifikatzen laguntzea ere, BFAn gobernu mailari dagokionez homologagarria den hegoaldeko erakunderen batekin lankidetzan. Bi jarduerak atzeratu egin behar izan ziren COVID-19aren ondorioz ezinezkoa zelako nazioarteko bidaiak egitea.

Gipuzkoako Foru Aldundiaren kasuan, honako jarduerak hauek egin ziren:

- Garapenerako lankidetzaren proiektuetarako, gizartearen eraldaketa bultzatzeko hezkuntzarako, ekintza humanitarioetarako eta larrialdiko laguntzarako deialdia idazteko aholkularitza.
- Laguntzen deialdian aurkeztutako proiektuen ebaluazioa (122) eta onartutako jarraipena egitea (guztira 141 jarraipen txosten).
- Lankidetzaren espezializatu gabeko eragileentzako prestakuntza ikastaroa, dirulaguntzen deialdian sarbidea edukitzeko baldintzak hobetzeko.
- Garapen eta lankidetzari buruzko euskarazko dibulgaziozko argitalpenak egitea eta argitaratzea: *Hegoak Zabalduz* aldizkaria.
- GFAk lizitatutako "Gipuzkoako Nazioarteko Lankidetzarako Plan Zuzentzailea idaztea, abian jartzea, jarraitzea eta ebaluatzea" lehiaketaren esleipendun izan zen Hegoa, eta haren zereginak 2020-2023 aldirian egitekoak dira.

EAEko zenbait udali laguntza teknika ematen jarraitu dugu. Errenteriako Udalaren kasuan, garapenerako lankidetzaren esparru estrategikoa identifikatzen lagundu zen, bai eta lankidetzaren proiektuetarako laguntzen deialdiaren oinarriak diseinatzeko ere. Eibar, Ermua, Ordizia eta Tolosako udalengan laguntza zerbitzuak eman ziren beren deialdietara aurkeztutako proiektuak barematzeko (31 proiektu guztira), bai eta erakunde horiek eta Irungo eta Hondarribiako udalek (88 jarraipen txosten guztira) finantzaturako proiektu aktiboak jarraipena egiteko ere.

7. Erakundearen organigrama

Hegoa Institutuaren Zuzendaritza Kontseilua

Zuzendaria: Karlos PÉREZ DE ARMIÑO.

Idazkaria: Irati LABAIEN.

Bokalak: Asier ARCOS, Gema CELORIO, Maite FERNÁNDEZ-VILLA,
M.ª José MARTÍNEZ, Itziar MUJIKA, Juan Carlos PÉREZ DE MENDIGUREN,
Almudena SAINZ, iker ZIRION.

Hegoa Elkartearen Zuzendaritza Batzordea

(Herri Onurako elkartea izendatua. EHAA, 165. zk., 2003ko abuztuak 26)

Lehendakaria: M.ª José MARTÍNEZ.

Lehendakariordea: M.ª Luz DE LA CAL.

Idazkaria: Eduardo BIDAURRATZAGA.

Diruzaina: Juan Carlos PÉREZ DE MENDIGUREN.

Hegoa Institutuari atxikitako irakasleak eta ikertzaileak

Xabier AIERDI, Jokin ALBERDI, Iratxe AMIANO, Asier ARCOS, Efren ARESKURRINAGA, Marta BARANDIARÁN, Xabier BARRUTIA, Mirene BEGIRISTAIN, Roberto BERMEJO, Eduardo BIDAURRATZAGA, Gorka BUENO, M.ª Luz de la CAL, Juanjo CELORIO, Marian DÍEZ, Alfonso DUBOIS, Iker ETXANO, Mikel de la FUENTE, Xabier GAINZA, Luis GURIDI, Jorge GUTIÉRREZ, Iñaki HERAS, Juan HERNÁNDEZ ZUBIZARRETA, David HOYOS, Pedro IBARRA, Yolanda JUBETO, Irati LABAIEN, Mertxe LARRAÑAGA, Imanol MADARIAGA, Eduardo MALAGÓN, M.ª José MARTÍNEZ, Tania MARTÍNEZ, Zesar MARTÍNEZ, Elena MARTÍNEZ TOLA, Irantzu MENDIA, Itziar MUJIKA, Rakel OION, Karlos PÉREZ DE ARMIÑO, Juan Carlos PÉREZ DE MENDIGUREN, Víctor POZAS, Uri RUIZ BIKANDI, Joseba Andoni SAINZ DE MURIETA, Juan TELLERÍA, Koldo UNCETA, Unai VILLALBA, Unai VILLENA, Idoye ZABALA, Patxi ZABALO, iker ZIRION, Imanol ZUBERO, Luis M.ª ZUPIRIA.

Talde teknikoa

Koordinatzaile nagusia: Maite FERNÁNDEZ-VILLA.

Prestakuntza: Sheida BESOZZI, Marisa LAMAS.

Dokumentazioa, argitalpenak eta komunikazioa: Marina BALENCIAGA, Raquel CALVO, Iñaki GANDARIASBEITIA.

Proiektuen eta aholkularitza zerbitzuen kudeaketa: Izaskun BENGOCHEA, Gema CELORIO, Amaia DEL RÍO, Yenifer GARCÍA, Gloria GUZMÁN, Andrés HERRERA, Ixone LLORENTE, Tatiana MONTENEGRO, Carlos PUIG, Michel SABALZA, Claudia Alejandra SEPÚLVEDA.

Administrazioa eta finantzak: Joana del OLMO, Almudena SAINZ.

Generoaren inguruko barneko taldea: Gema CELORIO, Amaia DEL RÍO, Maite FERNÁNDEZ-VILLA.

Kontrataturako langile ikertzaileak: Alba LINARES.

Prestakuntzan dauden langile ikertzaileak: Leire AGIRREAZKUENAGA, Nerea GONZÁLEZ, Iker de LUZ, Yuliya SERKEZYUK.

Sareak eta lankidetzak

AIPAZ: Asociación Española de Investigación para la Paz – ALDEE: Asociación Vasca de Archiveros, Bibliotecarios y Documentalistas – Alianza Latinoamericana de Estudios Críticos sobre Desarrollo – Alianza por la Soberanía Alimentaria de Euskal Herria – ARDA: Agrupación de Investigación y Docencia de África – Asociación de Economía Crítica – Coordinadora de ONGD Euskadi (kide kolaboratzailea) – EADI: European Association of Development Research and Training Institutes – Enlazando Alternativas: Red birregional Europa-América Latina y el Caribe – Fiare Banca Ética – GEA: Grupo de Estudios Africanos – Harresiak Apurtuz Euskadiko etorkinei laguntza emateko GKEen Koordinakundea – IAFFE: International Association for Feminist Economics – ICAS: Initiatives in Critical Agrarian Studies – Mosaiko – ODA-E: Red para la Creación del Observatorio del Derecho a la Alimentación de España – Programa Amanda – REAS: Red de Economía Alternativa y Solidaria – REDIAL: Red Europea de Información y Documentación sobre América Latina – REEDES: Red Española de Estudios del Desarrollo – SEDIC: Sociedad Española de Documentación e Información Científica – SEM: Sociedad de Economía Mundial – SID: Sociedad Internacional para el Desarrollo – Tesela – WEA: World Economics Association – WIDE: Women in Development Europe.

Langile kolaboratzaileak

Eskerrak eman nahi dizkiegu urtean zehar egindako jardueretan era batera edo bestera Hegoa Institutuarekin lankidetzan aritu diren guztiei.

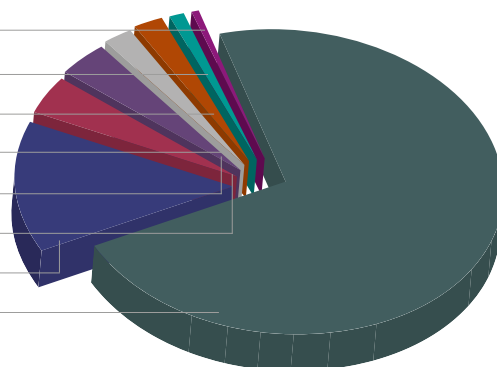
8. Txosten ekonomikoa

Hegoa Elkartearen 2020ko kontuak (eurotan) 2020/12/31

2020ko ekitaldiari egotzitako diru-sarrerak	1.681.685,14	% 100,00
Eusko Jaurlaritza	1.214.216,62	% 72,20
Berezko funtsak (kuotak, zerbitzuak...)	231.161,44	% 13,75
Espainiako gobernua	72.193,44	% 4,29
PNUD-Nazio Batuak	62.289,40	% 3,70
Beste ekarpen batzuk	38.936,89	% 2,32
Euskal Fundoa	37.846,75	% 2,25
UPV/EHUREn laguntza master ofizialei	20.000,00	% 1,19
Bilboko Udala	5.000,00	% 0,30
Finantza interesak	40,60	% 0,00

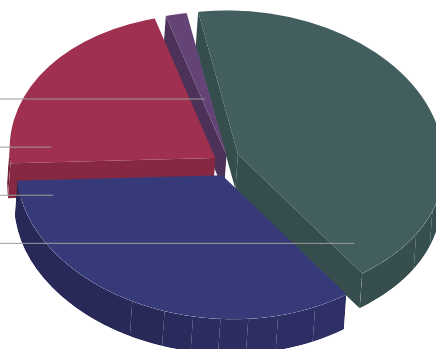
% 0,00 Finantza interesak

- % 0,30 Bilboko Udala
- % 1,19 UPV/EHUREn laguntza master ofizialei
- % 2,25 Euskal Fundoa
- % 2,32 Beste ekarpen batzuk
- % 3,70 PNUD-Nazio Batuak
- % 4,29 Espainiako gobernua
- % 13,75 Berezko funtsak (kuotak, zerbitzuak...)
- % 72,20 Eusko Jaurlaritza

2020ko ekitaldiari egotzitako gastuak	1.649.647,07	% 100,00
Langile guztien gastuak (15,70 lanaldi oso)	709.819,13	% 43,03
Gastuak egoitzan, proiektuak gauzatzeko	555.591,28	% 33,68
Tokian tokiko transferentziak (proiektuen gastuak)	359.169,61	% 21,77
Gastu orokorrak (langileenak izan ezik)	25.067,05	% 1,52

- % 1,52 Gastu orokorrak (langileenak izan ezik)
- % 21,77 Tokian tokiko transferentziak (proiektuen gastuak)
- % 33,68 Gastuak egoitzan, proiektuak gauzatzeko
- % 43,03 Langile guztien gastuak (15,70 lanaldi oso)

2020 ekitaldiaren emaitza (irabaziak):	32.038,07
--	-----------

Hegoa, Nazioarteko Lankidetzeta eta Garapenari buruzko Ikasketa Institutua
IFK: G-48242531 • Emaizten kontua, 2020ko abenduaren 31n (eurotan)

	(ZOR) HARTZEKO 31.12.2020	(ZOR) HARTZEKO 31.12.2019
A. ERAGIKETA JARRAITUAK		
1. Berezko jardueraren diru-sarrerak	1.455.435,23	1.386.733,51
a. Elkarteko kide eta afiliatuen kuotak	8.876,21	9.063,59
b. Erabiltzaileen ekarpenak	---	1.191,26
d. Ekitaldiko soberakinari egotzitako dirulaguntzak	1.446.559,02	1.376.174,13
e. Ekitaldiko soberakinari egotzitako dohaintzak eta legatuak	---	304,53
2. Salmentak eta merkataritza jardueraren beste diru-sarrera batzuk	222.285,23	224.153,64
3. Laguntzen eta bestelako ondorizko gastuak	(452.101,09)	(444.186,04)
a. Diru bidezko laguntzak	(369.379,85)	(436.274,94)
c. Dirulaguntzen, dohaintzen eta legatuen itzulketak	(82.721,24)	(7.911,10)
8. Langileria gastuak	(709.819,13)	(634.194,73)
a. Soldatak, ordainsariak eta antzekoak	(536.884,38)	(482.625,97)
b. Gizarte kargak	(172.934,75)	(151.568,76)
9. Jardueraren beste gastu batzuk	(487.726,85)	(482.425,37)
a. Kanpoko zerbitzuak	(487.447,70)	(482.360,99)
b. Zergak	(64,38)	(64,38)
c. Ohiko beste kudeaketa gastu batzuk	(214,77)	---
10. Beste emaitza batzuk	3.924,08	---
A.1. JARDUERAREN SOBERAKINA	31.997,47	50.081,01
14. Diru-sarrera finantzarioak	40,60	40,60
b. Balio negoziagarri eta beste finantza tresna batzuenak	40,60	40,60
b. 2. Hirugarrenenak	40,60	40,60
15. Finantza gastuak	---	(213,10)
b. Hirugarrenetikiko zorrenatik	---	(213,10)
A.2. FINANTZA ERAGIKETEN SOBERAKINA	40,60	(172,50)
A.3. ZERGEN AURREKO SOBERAKINA (A.1 + A.2)	32.038,07	49.908,51
A.4. EKITALDIKO SOBERAKINA, ERAGIKETA JARRAITUETAKOAK	32.038,07	49.908,51
B. ERAGIKETA ETENAK		
20. Ekitaldiko soberakina, eragiketa etenetatik, zergaz garbi	---	---
A.5. EKITALDIKO SOBERAKINEAN ONARTUTAKO ONDARE GARBIAREN ALDAKUNTZA	32.038,07	49.908,51
C. ONDARE GARBIARI ZUZENEAN EGOTZITAKO DIRU-SARRERAK ETA GASTUAK		
3. Jasotako dirulaguntzak	1.446.559,02	1.494.228,09
4. Hartutako dohaintzak eta legatuak	---	304,53
C.1. Ondaren garbian zuzenean onartutako diru-sarrera eta gastuengatikiko ondare garbiaren aldakuntza	1.446.559,02	1.494.532,62
D. EKITALDIKO SOBERAKINARI EGINDAKO BIRSAILKAPENAK		
3. Hartutako dirulaguntzak	(1.446.559,02)	(1.494.228,09)
4. Hartutako dohaintzak eta legatuak	---	(304,53)
D.1. Ekitaldiko soberakinari egoindako birsailkapenarengatikiko ondare garbiaren aldakuntza	(1.446.559,02)	(1.494.532,62)
E. Ondare garbiari zuzenean egotzitako diru-sarrera eta gastuengatikiko ondare garbiaren aldakuntzak (C.1 + D.1)	---	---
I. BESTE ALDAKUNTZA BATZUK	---	---
J. EMAITZA GUZTIRA, ONDARE GARBIAREN ALDAKUNTZA (A.5 + E+ F+ G+ H+ I)	32.038,07	49.908,51

ZUBIZARRETA

**HEGOA, INSTITUTO DE ESTUDIOS SOBRE
DESARROLLO Y COOPERACIÓN
INTERNACIONAL**

**Informe de Auditoría de Cuentas Anuales
emitido por un Auditor Independiente**

- Ejercicio 2020-

ARABA
San Antonio, 2 bajo
01005 Vitoria-Gasteiz
Tel.: 945 001 925

San Antonio, 2 - 1º of. 7-8
01005 Vitoria-Gasteiz
Tel.: 945 271 374

BIZKAIA
Gran Vía, 42 principal dcha.
48011 Bilbao
Tel.: 944 232 927

GIPUZKOA
Prim, 28 entresuelo izda.
20006 Donostia-San Sebastián
Tel.: 943 420 577

MADRID
Génova, 17-4ºB
28004 Madrid
Tel.: 91 319 09 84

ZUBIZARRETA

AUDITORÍA

INFORME DE AUDITORÍA DE CUENTAS ANUALES EMITIDO POR UN AUDITOR INDEPENDIENTE

A la Asamblea General de
**HEGOA, INSTITUTO DE ESTUDIOS SOBRE DESARROLLO Y
COOPERACIÓN INTERNACIONAL:**

Opinión

Hemos auditado las cuentas anuales de HEGOA, INSTITUTO DE ESTUDIOS SOBRE DESARROLLO Y COOPERACIÓN INTERNACIONAL (en adelante la Entidad), que comprenden el balance a 31 de diciembre de 2020, la cuenta de resultados y la memoria correspondientes al ejercicio terminado en dicha fecha.

En nuestra opinión, las cuentas anuales adjuntas expresan, en todos los aspectos significativos, la imagen fiel del patrimonio y de la situación financiera de la Entidad a 31 de diciembre de 2020, correspondientes al ejercicio anual terminado en dicha fecha, de conformidad con el marco normativo de información financiera que resulta de aplicación (que se identifica en la Nota 2 de la memoria) y, en particular, con los principios y criterios contables contenidos en el mismo.

Fundamento de la opinión

Hemos llevado a cabo nuestra auditoría de conformidad con la normativa reguladora de auditoría de cuentas vigente en España. Nuestras responsabilidades de acuerdo con dichas normas se describen más adelante en la sección “Responsabilidades del auditor en relación con la auditoría de las cuentas anuales” de nuestro informe.

Somos independientes de la Entidad de conformidad con los requerimientos de ética, incluidos los de independencia, que son aplicables a nuestra auditoría de las cuentas anuales en España según lo exigido por la normativa reguladora de la actividad de auditoría de cuentas. En este sentido, no hemos prestado servicios distintos a los de la auditoría de cuentas ni han concurrido situaciones o circunstancias que, de acuerdo con lo establecido en la citada normativa reguladora, hayan afectado a la necesaria independencia de modo que se haya visto comprometida.

Consideramos que la evidencia de auditoría que hemos obtenido proporciona una base suficiente y adecuada para nuestra opinión.

Párrafo de énfasis

Llamamos la atención respecto a lo señalado en la Nota 2.3 de la memoria adjunta, en la que los administradores hacen mención en relación con la emergencia sanitaria asociada a la propagación de la pandemia Covid-19 y las principales consecuencias identificadas a la fecha de formulación de las presentes cuentas anuales. Nuestra opinión no ha sido modificada en relación con esta cuestión.

Aspectos más relevantes de la auditoría

Los aspectos más relevantes de la auditoría son aquellos que, según nuestro juicio profesional, han sido considerados como los riesgos de incorrección material más significativos en nuestra auditoría de las cuentas anuales del periodo actual. Estos riesgos han sido tratados en el contexto de nuestra auditoría de las cuentas anuales en su conjunto, y en la formación de nuestra opinión sobre éstos, y no expresamos una opinión por separado sobre estos riesgos.

Cumplimiento de requisitos de subvenciones

La Entidad está acogida a programas de ayudas públicas que representan un nivel significativo de sus ingresos totales, para lo cual se requiere cumplir una serie de requisitos cuyo incumplimiento puede derivar en la suspensión de dichas ayudas, además de las sanciones adicionales al respecto.

En la consideración del hecho anterior, se han verificado los requisitos exigidos por la legislación específica aplicable a la obtención y vigencia en el mantenimiento de las mismas, que nos han permitido concluir sobre el razonable cumplimiento de los requisitos exigidos en relación con las ayudas y subvenciones durante el ejercicio auditado.

Responsabilidad de la Junta Directiva en relación con las cuentas anuales

La Junta Directiva es responsable de formular las cuentas anuales adjuntas, de forma que expresen la imagen fiel del patrimonio, de la situación financiera y de los resultados de la Entidad, de conformidad con el marco normativo de información financiera aplicable a la Entidad en España, y del control interno que consideren necesario para permitir la preparación de cuentas anuales libres de incorrección material, debida a fraude o error.

En la preparación de las cuentas anuales, la Junta Directiva es responsable de la valoración de la capacidad de la Entidad para continuar como empresa en funcionamiento, revelando, según corresponda, las cuestiones relacionadas con la empresa en funcionamiento y utilizando el principio contable de empresa en funcionamiento excepto si la Junta Directiva tiene intención de liquidar la Entidad o de cesar sus operaciones, o bien no exista otra alternativa realista.

Responsabilidades del auditor en relación con la auditoría de las cuentas anuales

Nuestros objetivos son obtener una seguridad razonable de que las cuentas anuales en su conjunto están libres de incorrección material, debida a fraude o error, y emitir un informe de auditoría que contiene nuestra opinión.

Seguridad razonable es un alto grado de seguridad pero no garantiza que una auditoría realizada de conformidad con la normativa reguladora de auditoría vigente en España siempre detecte una incorrección material cuando existe. Las incorrecciones pueden deberse a fraude o error y se consideran materiales si, individualmente o de forma agregada, puede preverse razonablemente que influyan en las decisiones económicas que los usuarios toman basándose en las cuentas anuales.

Como parte de una auditoría de conformidad con la normativa reguladora de auditoría de cuentas en España, aplicamos nuestro juicio profesional y mantenemos una actitud de escepticismo profesional durante toda la auditoría. También:

ZUBIZARRETA

- Identificamos y valoramos los riesgos de incorrección material en las cuentas anuales, debida a fraude o error, diseñamos y aplicamos procedimientos de auditoría para responder a dichos riesgos y obtenemos evidencia de auditoría suficiente y adecuada para proporcionar una base para nuestra opinión. El riesgo de no detectar una incorrección material debida a fraude es más elevado que en el caso de una incorrección material debida a error, ya que el fraude puede implicar colusión, falsificación, omisiones deliberadas, manifestaciones intencionadamente erróneas, o la elusión del control interno.
- Obtenemos conocimiento del control interno relevante para la auditoría con el fin de diseñar procedimientos de auditoría que sean adecuados en función de las circunstancias, y no con la finalidad de expresar una opinión sobre la eficacia del control interno de la Entidad.
- Evaluamos si las políticas contables aplicadas son adecuadas y la razonabilidad de las estimaciones contables y la correspondiente información revelada por la Junta Directiva.
- Concluimos sobre si es adecuada la utilización, por la Junta Directiva, del principio contable de empresa en funcionamiento y, basándonos en la evidencia de auditoría obtenida, concluimos sobre si existe o no una incertidumbre material relacionada con hechos o con condiciones que pueden generar dudas significativas sobre la capacidad de la Entidad para continuar como empresa en funcionamiento. Si concluimos que existe una incertidumbre material, se requiere que llamemos la atención en nuestro informe de auditoría sobre la correspondiente información revelada en las cuentas anuales o, si dichas revelaciones no son adecuadas, que expresemos una opinión modificada. Nuestras conclusiones se basan en la evidencia de auditoría obtenida hasta la fecha de nuestro informe de auditoría. Sin embargo, los hechos o condiciones futuros pueden ser la causa de que la Entidad deje de ser una empresa en funcionamiento.
- Evaluamos la presentación global, la estructura y el contenido de las cuentas anuales, incluida la información revelada, y si las cuentas anuales representan las transacciones y hechos subyacentes de un modo que logran expresar la imagen fiel.

Nos comunicamos con la Junta Directiva de la Entidad en relación con, entre otras cuestiones, el alcance y el momento de realización de la auditoría planificados y los hallazgos significativos de la auditoría, así como cualquier deficiencia significativa del control interno que identificamos en el transcurso de la auditoría.

Entre los riesgos significativos que han sido objeto de comunicación a la Junta Directiva de la Entidad, determinamos los que han sido de la mayor significatividad en la auditoría de las cuentas anuales del periodo actual y que son, en consecuencia, los riesgos considerados más significativos.

Describimos esos riesgos en nuestro informe de auditoría salvo que las disposiciones legales o reglamentarias prohíban revelar públicamente la cuestión.

ZUBIZARRETA CONSULTING, S.L.
Sociedad inscrita en el ROAC con el nº S-0455

Fdo.: Jon Andoni Legarreta Elgezabal
Socio inscrito en el ROAC con el nº 17.038

Bilbao, 1 de junio de 2021.

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

INSTITUTO DE ESTUDIOS SOBRE DESARROLLO Y COOPERACIÓN INTERNACIONAL
NAIZGAKIETIKO LANBIDEZTA ETA GARAIPENARI BURUKO IKASKETA INSTITUTUA